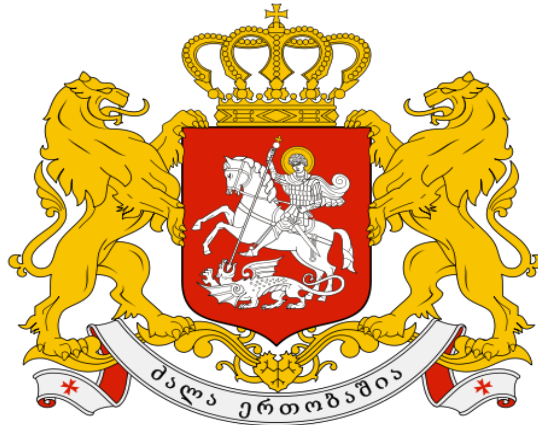

GÜRCÜSTAN HÖKUMƏTİ
DÖVLƏT İDARƏLƏRARASI KOMİSSİYASI
BARIŞIQ VƏ VƏTƏNDAŞ BƏRABƏRLİYİ MƏSƏLƏLƏRİ ÜZRƏ
GÜRCÜSTAN DÖVLƏT NAZİRİ APARATI

Vətəndaş Bərabərliyi və İntegrasiyası Dövlət Strategiyasının və 2016-cı il Fəaliyyət Planının yerinə yetirilməsi üzrə

Hesabat

Fevral, 2017-ci i

Barışıq və Vətəndaş Bərabərliyi Məsələləri üzrə Gürcüstan Dövlət Naziri Aparatı

Ünvan: Tbilisi, 0134, Q. Leonidze küç. №3/5

Tel.: (+995 32) 2923299; (+995 32) 2922632

Veb-səhifə: www.smr.gov.ge

E-mail: elisolomidze@yahoo.com

Giriş.....
Error! Bookmark not defined.	
I. Mülki və siyasi həyatda bərabər və tamhüquqlu iştirak	5
Azsayılı və həssas azlıqların dəstəklənməsi.....	5
Gender meynstriminqi..	7
Dövlət idarəçiliyi, hüquq-mühafizə orqanları və mexanizmlərinin etnik azlıq nümayəndələri üçün əlçatanlığının yüksəldilməsi.....	9
Etnik azlıq nümayəndəsi olan seçicilər üçün bərabər seçki mühitinin təmin edilməsi	10
Media və informasiyanın əlçatanlığı.....	16
II. Bərabər sosial və iqtisadi şəraitin və imkanların yaradılması.....	18
İnfrastrukturun reabilitasiyası	18
III. Keyfiyyətli təhsilin əlçatan olmasını təmin etmək və dövlət dili biliklərini təkmilləşdirmək.....	20
Ali təhsilin əlçatanlığının yüksəldilməsi.....	Error! Bookmark not defined.
Peşəkar təhsilin və yaşlıların təhsillə təmin edilməsi.....	Error! Bookmark not defined.
Dövlət dili tədrisinin təkmilləşdirilməsinin dəstəklənməsi.....	27
IV. Etnik azlıqların mədəniyyətlərinin qorunub saxlanılması və tolerant mühitin təşviq edilməsi.....	29
V. Avrointeqrasiya prosesi haqqında informasiya xarakterli maarifləndirmənin yüksəldilməsi kampaniyası.....	36
VI. Barışıq və Vətəndaş Bərabərliyi Məsələləri üzrə Gürcüstan Dövlət Naziri Aparatı tərəfindən görülmüş işlər.....	37
VII. Beynəlxalq öhdəliklərin yerinə yetirilməsi.....	38

Giriş

Gürcüstan hökuməti tərəfindən 2015-ci il avqustun 17-də qəbul edilmiş və 1740 sayılı fərmanla təsdiqini tapmış “Vətəndaş Bərabərliyi və İnteqrasiyası üzrə Dövlət Strategiyası və 2015-2020-ci illər üçün Fəaliyyət Planı” etnik azlıqlar istiqamətində aparılan dövlət siyasətinin həyata keçirilməsində əhəmiyyətli alət təşkil edir. Strategiya bərabərlik prinsipinə və “Daha çox rəngarənglik, daha çox inteqrasiya” yanaşmasına söykənir və bərabər mühitin formalaşdırılması, etnik azlıqların ictimai həyatın bütün sahələrində bərabərhüquqlu iştirakını, onların mədəniyyət və identikliklərinin qorunması məqsədini daşıyır.

2016-cı il ərzində vətəndaş bərabərliyi və inteqrasiyası üzrə dövlət strategiyasının implementasiya prosesi davam etdi. Dövlət Naziri Aparatının koordinasiyası əsasında dövlət strategiyası və fəaliyyət planının effektiv həyata keçirilməsi məqsədilə yaradılmış Dövlət İdarələrarası Komissiyası strategiya ilə müəyyənləşdirilmiş aşağıdakı əsas məqsədlərə çatmaq üçün fəaliyyətini davam etdirdi:

- Mülki və siyasi həyatda bərabər və tamhüquqlu iştirak;
- Bərabər sosial və iqtisadi şəraitin və imkanların yaradılması;
- Keyfiyyətli təhsilin əlçatanlığının təmin edilməsi və dövlət dili biliklərinin təkmilləşdirilməsi;
- Etnik azlıqların mədəniyyətlərinin qorunub-saxlanması və tolerant mühitin təşviqi.

Komissiyanın tərkibinə Barışıq və Vətəndaş Bərabərliyi Məsələləri üzrə Gürcüstan Dövlət Naziri Aparatının rəhbərliyi və cavabdeh işçiləri, eləcə də dövlət müəssisələrinin, nazirliklərin və təşkilatların, Tbilisi şəhər bələdiyyəsi Sakrebulosunun və etnik azlıqların məskunlaşdığı regionların “dövlət qəyyumu -qubernator administrasiyası” nümayəndələri daxildir. Xüsusilə:

- Barışıq və Vətəndaş Bərabərliyi Məsələləri üzrə Gürcüstan Dövlət Naziri Aparatı;
- Gürcüstan Təhsil və Elm Nazirliyi;
- Gürcüstan Mədəniyyət və Abidələrin Mühafizəsi Nazirliyi;
- Gürcüstan Əmək, Səhiyyə və Sosial Müdafiə Nazirliyi;
- Gürcüstan Regional İnkişaf və İnfrastruktur Nazirliyi;
- Gürcüstan Ədliyyə Nazirliyi;
- Gürcüstan İdman və Gənclərlə İş üzrə Nazirlik;
- Gürcüstan Daxili İşlər Nazirliyi;
- ÜHHŞ- Gürcüstan Daxili İşlər Nazirliyinin Polis Akademiyası;
- Gürcüstan Cəzaçəkmə və Probasiya Nazirliyi ;
- Gürcüstan Kənd Təsərrüfatı Nazirliyi;
- Gürcüstan Xalq Müdafiəçisi Aparatı;
- Gürcüstan Mərkəzi Seçki Komissiyası;
- Tbilisi şəhər bələdiyyəsi Sakrebulosu;

- Batumi şəhər meriyası;
- Kvemo Kartli diyarında dövlət qəyyumunun- qubernatorun administrasiyası;
- Cavaxeti dövlət qəyyumunun- qubernatorun administrasiyası;
- Kaxeti diyarında dövlət qəyyumunun -qubernatorun administrasiyası;
- Gürcüstan İctimai Yayımı;
- ÜHHŞ - Müəllimlərin Peşəkar İnkişafı Mərkəzi;
- ÜHHŞ - Qiymətləndirmə və Milli İmtahan Mərkəzi;
- ÜHHŞ –Z. Jvania adına Dövlət İdarəçiliyi Məktəbi;
- ÜHHŞ –D. Ağmaşenebeli adına Gürcüstan Milli Müdafiə Akademiyası;
- Gürcüstan Parlamentinin Milli Kitabxanası.

Hesabat dövründə Tbilisidə və regionlarda iclaslar, işgüzar görüşlər, tematik diskussiyalar və konsultasiyalar keçirilmiş, tövsiyələr hazırlanmışdır. Həmçinin, komissiyaya təqdim edilmiş idarələrlə əməkdaşlıq əsasında 2015-ci ildə görülmüş işlərin hesabatı və 2016-cı il üçün Fəaliyyət Planı hazırlandı.

Hazırlanmış hesabatlar hökumətə, Xalq Müdafiəçisi Aparatı yanında Milli Azlıq Şurası və mülki sektora, eləcə də beynəlxalq təşkilatların nümayəndələrinə, ekspertlərə təqdim edildi. Bundan başqa, komissiya çərçivəsində formalaşdırılmış tematik qruplarda da işlər görüldü. Tematik işçi qrupların görüşləri zamanı müxtəlif əhəmiyyətli məsələlərin müzakirəsində QHT nümayəndələri, ekspertlər, o cümlədən, bu sahədə işləyən müxtəlif maraq aktorları da aktiv iştirak etdilər.

İl ərzində müxtəlif istiqamətlərdə işlər davam etdirildi. Keyfiyyətli təhsilin əlçatan olmasını təmin etmək və dövlət dili bilik səviyyəsinin təkmilləşdirmək məsələsinə xüsusi diqqət ayrıldı ki, bu da öz növbəsində vətəndaş inteqrasiyası prosesinin mühüm alətini təşkil edir.

I. Mülki və siyasi həyatda bərabər və tamhüquqlu iştirak

Qarşıya qoyulmuş aralıq məqsəd və vəzifələrin yerinə yetirilməsi üçün konkret proqramlar və layihələr, eləcə də tədbirlər həyata keçirildi: Gürcüstan Ədliyyə və Daxili İşlər Nazirlikləri, Cəzaçəkmə və Probasiya Nazirliyi, İdman və Gənclərlə İş üzrə Nazirlik, Gürcüstan İctimai Yayımı, Gürcüstan Mərkəzi Seçki Komissiyası, eləcə də etnik azlıqların məskunlaşdığı regionların dövlət qəyyumluğu –qubernator administrasiyaları.

Azsaylı və həssas azlıqların dəstəklənməsi

Qaraçıların qeydə alınması

Hesabat dövrü ərzində qaraçıların qeydə alınması prosesi davam etdirildi. Ümumilikdə, bu proses 2011-ci ildən bəri Gürcüstan *Ədliyyə Nazirliyi* yanında ÜHHŞ Dövlət Xidmətlərinin

İnkişafı Agentliyi tərəfindən “İnnovasiyalar və İslahatlar Mərkəzi” QHT ilə əməkdaşlıq əsasında həyata keçirilir.

2011-2016-cı illər üçün qaraçıların qeydiyyatı haqqında statistik göstəricilər

İcraat kateqoriyası	Ümumi cəm	İcraat başa çatdı	İcraat prosesdədir
Vətəndaşlığın müəyyənləşdirilməsi	14	14	0
Vətəndaşlığı olmayan şəxs statusu	16	14	2
Doğulma faktı	37	37	0
Ümumi cəm	67	65	2

Hesabat dövründə Dövlət İdarələrarası Komissiyası çərçivəsində “Azsayılı və həssas etnik azlıqların dəstəklənməsi” məqsədilə yaradılmış işçi qrupda da işlər davam etdirilirdi. Gürcüstanda yaşayan qaraçı icmasının vəziyyətinə, onların problemlərinin müzakirəsinə və həlli yollarının axtarılmasına xüsusi diqqət ayrıldı.

Gürcüstan Təhsil və Elm Nazirliyi azsayılı və həssas etnik azlıqlarla bağlı aşağıdakı aktivlikləri həyata keçirdi:

- “Sosial inklüziv dəstək üzrə altproqram ” çərçivəsində müxtəlif tədbirlər planlaşdırıldı və icra olundu ki, burda da əsas məqsəd inklüziv təhsil üçün müvafiq mühitin yaradılması təşkil edirdi.
- Beynəlxalq səviyyədə mövcud öhdəliklərə müvafiq olaraq, qaraçıların mədəniyyətlərinin və identikliyin qorunub saxlanması məqsədilə trening-modul işlənib hazırlandı ki, bu da öz növbəsində yeniyetmələr arasında qaraçıları qəbul etmə səviyyəsini yüksəltdi. Həmçinin görüşlər planlaşdırıldı, konfrans üçün təqdimatlar hazırlandı;
- 2016-cı ilin göstəricilərinə görə məktəbdə 225 qaraçı yeniyetmə təhsil alır. Altproqramın aktivlikləri –oxu və teatr klubları qaraçıları və yerli həmyaşıdlarını ümumi maraq ətrafında birləşdirdi;
- Altproqrama qoşulmuş kütləvi məktəblərdə qaraçılara qarşı dostyana mühitin yaradılması məqsədini özündə ehtiva edən tədbirlər təşkil olundu;

- Təhsil və Elm Nazirliyinin dəstəyi ilə Batumi şəhəri sakini qaraçı yeniyetmə (S.A.) peşəkar təhsilin başlanğıc pilləsində təhsil almağa başladı. Baza təhsili başa vurduqdan sonra, alternativ imtahan vasitəsilə Batumi Peşə Kolleci “Bleksi”yə qəbul oldu. Bu gün üçün qaraçı yeniyetmə böyük müvəffəqiyyətlə kompüter şəbəkəsi və sistemlərinin administrasiyası proqramına yiyələnir.

Hesabat dövrü ərzində azsaylı etnik azlıq nümayəndələrinin linqvistik hüquqlarının müdafiəsi məsələsinə xüsusi diqqət ayrıldı. Gürcüstan Təhsil və Elm Nazirliyinin N1255 sayılı əmri əsasında məktəblər və siniflər müəyyənləşdirildi. Bu məktəb/siniflərdə azsaylı etnik azlıqlar üçün aşağıdakı dillərin öyrədilməsinin əsası qoyuldu: osetin, avar, udi, assur, kürt dili.

Xüsusilə:

- Osetin dili – Kvareli bələdiyyəsi, Dzizkanaantseri kəndi kütləvi məktəbinin I-IX, Laqodexi bələdiyyəsi Poni və Areşperani kütləvi məktəblərinin I-XII siniflərində;
- Avar dili –Kvareli bələdiyyəsi Tivi kəndi, Çantliskuri və Saruso kəndlərinin kütləvi məktəblərinin I-IX siniflərində;
- Udi dili –Kvareli bələdiyyəsi Zinobiani kəndinin kütləvi məktəbi I-VI siniflərdə;
- Assur dili -Mxeta bələdiyyəsi Köhnə Kandi kəndi kütləvi məktəbi VI-XI siniflərdə;
- Kürt dili – Təhsil və Elm Nazirliyinin əmri ilə Tbilisi şəhəri 79 saylı kütləvi məktəb müəyyənləşdirildi.

2016-cı il sentyabrın 13-də nazirin 702 sayılı əmri ilə yuxarıda qeyd edilmiş 1255 sayılı əmrə düzəliş edildi və birinci maddəyə “C” bəndi əlavə olundu. Əlavəyə görə Axmeta bələdiyyəsinin Omalo, Duisi, Dumasturi, Birkiani və Coğolo kəndləri kütləvi məktəblərinin V-VI siniflərində çeçen dilinin seçmə fənn kimi həftədə iki saat tədrisi müəyyənləşdirildi.

Gender meynstriminqi

Vətəndaş Bərabərliyi və İnteqrasiyası üzrə Dövlət Strategiyası və müvafiq plan gender nişanəsi altında bərabərsizliyin aradan qaldırılmasını və qadın hüquqlarının müdafiəsinin dəstəklənməsini, onların ictimai həyatda aktiv iştirakına dəstəyin təşviq edilməsini nəzərdə tutur. Bu məqsədlə etnik azlıqların kompakt məskunlaşdığı regionlarda *Barışiq və Vətəndaş Bərabərliyi Məsələləri üzrə Gürcüstan Dövlət Naziri Aparatının* təşkilatçılığı ilə müxtəlif məzmununda informasiya xarakterli bir neçə görüş keçirildi. Görüşlərdə əsas diqqət gender bərabərliyi məsələlərinə, o cümlədən də erkən nikah kimi məsələlərə yönəldilmişdir. Bundan başqa, Dövlət Naziri Aparatı və Gürcüstanda fəaliyyət göstərən Sülh Fondunun təşkilatçılığı ilə Axalsixe bələdiyyəsi meriyasında “Qadın hüquqları və məşğuliyyəti” mövzusunda trening keçirildi. Qardabani şəhərində yerli müəllimlərlə qadınların məşğuliyyəti və ictimai həyatda onların aktiv iştirakı mövzusunda dörd görüş təşkil olundu.

Həmçinin Ədliyyə Nazirliyinin də iştirakı ilə Marneuli bələdiyyəsi Sadaxlı kəndinin ictimai mərkəzində insan alveri, ailədə zorakılıq və etnik azlıqların müdafiəsi məsələləri ilə bağlı yerli əhali ilə görüş keçirildi.

Bu istiqamətdə *Tbilisi Sakrebulo*su tərəfindən bir neçə tədbir ərsəyə çatdırıldı. Bura daxildir:

- İnsan Hüquqlarının Müdafiəsi və Vətəndaş İnteqrasiyası Komissiyasının təşəbbüsü, ABŞ-ın Beynəlxalq İnkişaf Agentliyi və Seçki Sistemləri Beynəlxalq Fondunun (IFES) dəstəyi ilə Tbilisidə yaşayan etnik azlıq nümayəndələri üçün “Gender bərabərliyi, qadınların siyasi iştirakı” mövzusunda treninq keçirildi.
- “Tbilisi Dostluq Evində” “Milli azlıq nümayəndəsi olan qadınların Tbilisi şəhər bələdiyyəsinin işində iştirakı” adlı konfrans təşkil edildi. Konfransda gender bərabərliyi strategiyası ilə bağlı mühakimələr yürüdü və konkret tövsiyələr işlənib hazırlandı.

ÜHHS –D. Ağmaşenebeli adına Gürcüstan Milli Müdafiə Akademiyası

Milli Fəaliyyət Planı çərçivəsində 2011-ci ildən bəri gender bərabərliyi prinsipləri və BMT Təhlükəsizlik Şurasının qətnamələri Tədris Planında öz əksini tapmaqdadır. Milli Müdafiə Akademiyası həm bakalavr, həm də peşə məktəblərinin tədris planına əsasən məktəblərə qəbul olmuş hər bir yeni tələbəyə, o cümlədən etnik azlıq nümayəndələrinə də “Gender bərabərliyi prinsipləri və BMT Təhlükəsizlik Şurasının qətnamələri ” mövzusunda təlimlər keçirilir. 2013-cü ildən gender bərabərliyi prinsipləri və BMT Təhlükəsizlik Şurası qətnamələri Milli Müdafiə Akademiyası məktəblərinin müvafiq tədris planına daxil edildi. 2016-cı ildən IV kurs yunkerləri üçün tədris moduluna gender bərabərliyi prinsipləri haqqında qiymətləndirmə mühazirələri də (4 saat) tətbiq olundu.

Hesabat dövrü ərzində *Əmək, Səhiyyə və Sosial Müdafiə Nazirliyi* USAID tərəfindən maliyyələşdirilmiş layihənin -“Gürcüstanda ailədə zorakılığın azaldılması” –prevensiyası komponenti çərçivəsində, ailədə zorakılığın qarşısının alınması mövzusunda dörd dildə (gürcü, rus, erməni, Azərbaycan dillərində -500 ədəd) braşürə hazırlandı və çap olundu; braşürə zorakılığın formaları və qurbana (zərərçəkmişə) lazımı yardımın göstərilməsi mexanizmi, dövlət fondunun xidmətləri və ondan istifadə edən benefisiarlar haqqında informasiyanı əks etdirir.

Bundan başqa, il ərzində nazirliyin təşkilatçılığı ilə Kvemo Kartli və Samsxe-Cavaxeti regionlarında sadalanan hədəf qrupları ilə informasiya xarakterli görüşlər təşkil olundu: Qardabani bələdiyyəsi Martkopi və Sartiçala kəndlərinin kütləvi məktəb şagirdləri ilə; Ninodzminda bələdiyyəsi, Qandzani kəndi və Marneuli bələdiyyəsi Sadaxlı kəndinin əhalisi ilə. Axalkalaki şəhərində isə ailədə zorakılığa qarşı 16 günlük kampaniya çərçivəsində zorakılıq haqqında məlumatlılığın yüksəldilməsi məqsədilə aksiya keçirildi. Universitet tələbələrinə braşürələr, futbolqollar və çantalar təqdim edildi.

Kvemo Kartli regionu diyar administrasiyası tərəfindən görülmüş işlər

Kvemo Kartli regionunun bütün bələdiyyələrində “Munisipal xidmət ” –“Qadınlar otağı” yaradılıb ki, burda da əsas məqsəd qadın ehtiyacları ilə bağlı informasiya və xidmətlərin əlçatanlığının təmin edilməsindən ibarətdir. “Qadın otağı” çərçivəsində əhali üçün əhəmiyyətli məsələlərin müzakirəsi və problemlərin həlli yollarının axtarılması həyata keçirildi. Erkən nikah, qadın zorakılığına qarşı mübarizə mexanizmləri və insan haqlarının müdafiəsi üzrə milli strategiya ilə bağlı informasiya xarakterli bir neçə görüş təşkil edildi.

Aşağıdakı kurslar həyata keçirildi: informasiya texnologiyaları üzrə bir aylıq kurs, “Lider və parlamentdə müvəffəqiyyətli qadınlar” treninqi, ingilis dilinin üç aylıq baza kursu və s. Hesabat dövrü ərzində Kvemo Kartli regionunun “Qadın otaqlarının” himayəsi ilə 35 tədbir həyata keçirildi ki, burada 200-ə qədər qadın iştirak etdi.

Dövlət idarəçiliyi, hüquq-mühafizə orqanları və mexanizmlərinin etnik azlıq nümayəndələri üçün əlçatanlığının yüksəldilməsi

Gürcüstan Daxili İşlər Nazirliyinin fəaliyyəti:

Hesabat dövründə Gürcüstan Daxili İşlər Nazirliyinin (DİN) Akademiyası etnik azlıqların bərabərliyinin müdafiəsi siyasətini aktiv şəkildə həyata keçirirdi. O cümlədən: detektiv-müstəntiq, patrul-inspektor və məhəllə inspektorunun hazırlanması üzrə xüsusi peşəkar təhsil proqramı. Qeyd edilmiş proqramlar “ Multietnik cəmiyyətdə polis ” və “Gender bərabərliyi ” tematikasını əhatə edir. 2016-cı il vəziyyətinə əsasən yuxarıda qeyd edilmiş proqramları 35 etnik azlıq nümayəndəsi (16 azərbaycanlı, 15 erməni, 3 ukraynalı, 1 yezidi) başa vurdu.

ÜHHŞ DİN Akademiyasında “Gürcü dilində hazırlıq üzrə xüsusi təhsil proqramı”na tələbə qəbulu ilk dəfə 2016-2017 tədris ilində həyata keçirildi (kursu 2 erməni və 4 azərbaycanlı tələbə daxil oldu).

“Kütləvi məktəblərdə hüquqi asayişin təmin edilməsi və cinayətin prevensiyası proqramı” həyata keçirildi. Yol hərəkətinin təhlükəsizliyi kampaniyası – “Sənin üçün, sənin təhlükəsizliyin üçün” – çərçivəsində, bütün ölkə miqyasında “Bir-birimiz nəminə yol hərəkəti qaydalarına riayət edək” adlı müsabiqə (rəsm, esse) elan olundu. Müsabiqədə həm gürcüdülli, həm də qeyri-gürcüdülli məktəb şagirdləri iştirak etdi.

Samsxe-Cavaxeti regionunda dövlət-qəyyumu –qubernator administrasiyası tərəfindən görülmüş işlər:

Samsxe-Cavaxeti regionunda hesabat dövründə etnik azlıq nümayəndələrinin müraciətlərinə baxılma qanunla təsbit edilmiş prosedurlara riayət etməklə həyata keçirilirdi. Müvafiq olaraq, vətəndaşlara lazımi yardım və konsultasiya göstərilmişdi. Dövlət qəyyumu-qubernatoru etnik azlıqların sıx məskunlaşdığı bələdiyyələrdə: Ninodzminda və Axalkalakidə sisteməlik şəkildə əhali ilə görüşlər keçirirdi. Etnik azlıq nümayəndələri dövlət dilini bilmədiklərinə görə heç bir problemlə üzləşməmişlər, çünki onlar müvafiq şifahi izahı ana dillərində və yaxud onların başa düşdüyü dillərdə alırdılar.

Dövlət qəyyumu-qubernatoru administrasiyası və bələdiyyələrdə “Bir pəncərə prinsipi” qüvvədədir; arzu etdikləri təqdirdə etnik azlıq nümayəndələri müvafiq xidmət əməkdaşları ilə görüşürlər. 2076 vətəndaş müxtəlif ehtiyaclar üçün ərizə ilə qubernator administrasiyasına müraciət etmişdi. Onlardan 146-sı etnik azlıq nümayəndəsi idi. Ərizələrdə vətəndaşlar etnik mənsubiyyətlərindən asılı olmayaraq sosial yardım, ağac materialının (odunun) ayrılmasını, müalicə üçün məbləğ və s. istəyirdilər. Ağac materialının ayrılması üçün 117 etnik azlıq nümayəndəsinə icazə verildi.

Hesabat dövrü ərzində qubernator administrasiyasının müvafiq xidmətləri Mərkəzi idarələr və qeyri-hökumət sektoru tərəfindən etnik azlıqların ehtiyaclarının ödənməsi və onların vətəndaş aktivliyinin yüksəldilməsi məqsədilə keçirilən tədbirlərdə iştirak etmişlər. Bələdiyyələrdə kadrların müsabiqə yolu ilə seçilməsi zamanı müsabiqə iştirakçıları test imtahanını ana dilində vermək hüququna malikdirlər.

Kvemo Kartli regionunda dövlət qəyyumu –qubernator administrasiyası tərəfindən görülmüş işlər:

Dövlət qəyyumu-qubernatorun N61 sayılı fərmanı əsasında etnik azlıqların problematikası üzrə Məsləhət Şurası yaradıldı. Dövlət qəyyumu-qubernatoru, qubernatorun sədrləri, Kvemo Kartlinin bütün bələdiyyələri üzrə qamqebeli və merləri, Xalq Müdafiəçisi və qeyri-hökumət təşkilatlarının nümayəndələri Şuranın tərkibinə daxilidirlər. Hesabat dövründə iki iclas keçirildi. İclasda etnik azlıq nümayəndələrinin identik problemləri və onların həlli yolları müzakirə edildi.

Siyasi qərarqəbuletmə prosesində etnik azlıqların iştirakının təşviqi

Tbilisi Sakrebulosunun fəaliyyəti:

Tbilisi bələdiyyəsi Sakrebulosu İnsan Hüquqlarının Müdafiəsi və Vətəndaş İntegrasiyası Komissiyası təcrübə proqramı ilə əlaqədar Gürcüstan Təhsil və Elm Nazirliyinə müvafiq informasiya göndərdi. Nazirliyin aralıq cavabına əsasən məlumat ali təhsil müəssisələrinə yönəldildi.

Diasporanın səyi ilə etnik azlıq nümayəndəsi beş seçilən tələbə Tbilisi şəhər bələdiyyəsi Sakrebulosunda üç aylıq təcrübə keçmək imkanı qazandı. Daha iki etnik azlıq nümayəndəsi Tbilisi şəhər meriyasının Mədəniyyət üzrə Şəhər Xidmətində təcrübə keçdi.

**Təhsil məsələləri ilə bağlı informasiya xarakterli görüşlər və maariflənmənin yüksəldilməsi
*Gürcüstan Təhsil və Elm Nazirliyinin gördüyü işlər:***

- Cari ilin iyulun 19-da İsveçin Beynəlxalq İnkişaf Fondunun (SIDA) dəstəyi ilə Aleksandr Londer adına Strategiya və Beynəlxalq Münasibətlər üzrə Tədqiqat Mərkəzi tərəfindən Axalkalakidə təhsil sistemində diskussiya-təqdimat və yeni təhsil planında etnik azlıqların cəlb olunması məsələləri kütləvi müzakirəyə çıxarıldı.
- Avropa Şurası və Avropa İttifaqı ilə əməkdaşlıq əsnasında azlıqların dillərinin öyrənilməsi və bilinivistik təhsilin əhəmiyyəti barəsində bukletlər hazırlandı və dillər haqqında Avropa Xartiyasına əsasən Gürcüstanın etnik azlıqların 13 dilinə tərcümə olundu. Bukletlərin hazırlanması və tərcümə olunması işində etnik azlıq nümayəndələri də iştirak edirdilər.
- Samsxe-Cavaxeti, Kvemo Kartli, Kaxeti, Sameqrelo, Acarıstan və Kutaisi şəhərinin resurs-mərkəzlərinin nümayəndələri ilə, o cümlədən məktəb rəhbərliyi ilə görüşlər

keçirildi. Görüşlər dövlət dili və azlıqların dillərinin öyrənilməsi, eləcə də ikidilli tədris proqramları barəsində məlumatın verilməsi məqsədini daşıyırdı.

Etnik azlıq nümayəndələri üçün ictimai xidmətlərin əlçatanlığının yaxşılaşdırılması

Gürcüstan Cəzaçəkmə və Probasiya Nazirliyi tərəfindən görülmüş işlər

Cəzaçəkmə və Probasiya Nazirliyinin on beş penitensiar müəssisəsinin hər birində müttəhim və məhkumların hüquqları haqqında beş dildə (rus, erməni, Azərbaycan, türk və ingilis) braşürələr əlçatandır.

Probasiyaya buraxılmışların hüquqları və öhdəlikləri haqqında erməni dilinə 800, Azərbaycan dilinə 2000, rus dilinə isə 700 ədəd məlumat bukleti tərcümə olundu.

Birinci mərhələdə, sınınilanların (probasiyaya buraxılanlar) hüquqları və öhdəlikləri barəsində tərcümə edilmiş braşürələr Kvemo Kartli Probasiya Bürosuna təhvil verildi: Azərbaycan dilində 500 ədəd, rus dilində 200 ədəd. Samsxe-Cavaxeti Probasiya Bürosuna 400 ermənidilli, 200 rusdilli və 100 azərbaycandilli informasiya xarakterli buklet verildi.

ÜHHŞ Cəzaçəkmə və Probasiya Tədris Mərkəzi 2015-ci ilin dekabr ayından bu yana Nazirliyin xüsusi penitensiar xidməti işçilərinin icbari peşəkar hazırlıq, sertifikatlaşdırma və dövrü olaraq yenidən hazırlıq prosesini davam etdirir. Elə bu məqsədlə tədris proqramları işlənib hazırlandı ki, burada başqa mühüm mövzularla yanaşı, insan hüquqları və əsas azadlıqları, məhbuslarla davranma standartları, xüsusən də həssas kateqoriyalarla (o cümlədən etnik azlıqlarla) davranma xüsusiyyətlərinin həm milli qanunvericiliklə, həm də beynəlxalq tənzimləmələr əsasında tədrisinə də diqqət ayrıldı.

2016-cı il ərzində Xüsusi penitensiar xidmətin 2417 dinləyicisi həm anti-diskriminasiya, həm də etnik azlıqlara mənsub məhbus və məhkumların hüquqları və onlarla davranma spesifikasiyası məsələləri üzrə hazırlıq və yenidən hazırlıq keçdilər.

Trefikinqə qarşı mübarizə məsələsində məlumatlılığın yüksəldilməsi

2006-cı ildən Gürcüstan Ədliyyə Nazirliyi insan alverinə (trefikinq) qarşı yönəlmiş tədbirləri həyata keçirən İdarələrarası Koordinasiya Şurasına rəhbərlik edir.

Trefikinqlə mübarizədə dövlət siyasətinin əhəmiyyətli komponentlərindən birini preventiv tədbirlərin həyata keçirilməsi təşkil edir. Bu nöqteyi-nəzərdən, həssas qruplara, o cümlədən etnik azlıq nümayəndələrinə xüsusi diqqət ayrılır. Hesabat dövründə Gürcüstan Ədliyyə Nazirliyi etnik azlıqların məskunlaşdığı müxtəlif regionlarda məlumat xarakterli görüşlər keçirmiş, həmçinin insan alverinə (trefikinqə) qarşı mübarizədə dövlət siyasətinə, qanunsuz miqrasiya məsələlərinə və bu təhlükədən qorunma mexanizmlərinə həsr edilmiş təlimlər təşkil etmişdir. Trefikinq mövzusu üzrə hazırlanmış beşdilli (gürcü, ingilis, rus, türk və Azərbaycan) informasiya broşuraları paylanıldı.

İctimai xidmətlər və cari dövlət proqramları haqqında informasiya materiallarının yayılması

Etnik azlıq nümayəndələri üçün ictimai xidmətlərin əlçatanlığını yüksəltmək məqsədilə 2016-cı il ərzində Gürcüstan Ədliyyə Nazirliyi etnik azlıqların məskunlaşdığı regionlarda, onların başa

düşəcəyi dildə ictimai xidmətlər və cari dövlət proqramları haqqında informasiya materiallarının yayılmasını təmin etmişdir. Qeyd edilmiş materiallar ictimai mərkəzlər və ədliyyə evləri vasitəsilə (bir ictimai mərkəzdə təqribən 80-100 buklet) yayıldı.

Gürcüstan Kənd Təsərrüfatı Nazirliyi tərəfindən hesabat dövründə “Kənd təsərrüfatı kooperativləri üçün bələdçi” (Azərbaycan dilində 1500 ədəd, erməni dilində 1500 ədəd) broşura Azərbaycan və erməni dillərinə tərcümə edildi və dərc olundu. Broşurlar etnik azlıqların kompakt məskunlaşdığı regionlarda (Samsxe-Cavaxeti, Kvemo Kartli, Kaxeti) Kənd Təsərrüfatı Nazirliyinin məlumat-məsləhət xidməti vasitəsilə yayıldı.

Etnik azlıqların insan hüquqları və onların müdafiəsi mexanizmləri barəsində məlumatlılıq səviyyəsinin yüksəldilməsi

Gürcüstan Ədliyyə Nazirliyi ÜHHŞ Ədliyyə Tədris Mərkəzi 2016-cı il ərzində “Vətəndaş cəmiyyətinin gücləndirilməsi” layihəsini həyata keçirirdi. Layihənin məqsədi vətəndaş cəmiyyətinin gücləndirilməsi, region əhalisinin hüquqi məlumatlılıq səviyyəsinin yüksəldilməsi və fərdi və praktiki qabiliyyətlərin inkişafının dəstəklənməsindən ibarət idi. Yuxarıda adı çəkilən layihə çərçivəsində üç ay ərzində Gürcüstanın 33 ictimai mərkəzində (o cümlədən etnik azlıqların kompakt məskunlaşdığı kəndlər) yerli sakinlər üçün həm hüquqi, həm də sosial məsələlərlə bağlı təlimlər keçirildi. Təlimlərdə 5350 nəfər iştirak etdi.

Etnik azlıq nümayəndəsi olan seçicilər üçün bərabər seçki mühitinin təmin edilməsi

2016-cı ildə keçirilmiş seçkilər ¹ zamanı etnik azlıq nümayəndələrinin seçkilərdə bərabər hüquqlu iştirakının təmin edilməsi mühüm əhəmiyyət kəsb edir. Bu istiqamətdə *Mərkəzi Seçki Komissiyası (MSK)* aktiv şəkildə fəaliyyətini davam etdirirdi; bu istiqamətdə silsilə tədbirlər həyata keçirildi:

Seçki prosedurları ilə bağlı materialların etnik azlıq nümayəndələrinin dillərinə tərcümə edilməsi

- Ermənidilli və azərbaycandilli seçicilər üçün növbəti sənədlər tərcümə edilib çap olundu: seçki bülleteni, seçicinin yaddaş kitabçası, bülletenin doldurulma qaydası, seçicilərin

¹ 2016-cı ildə Gürcüstan Mərkəzi Seçki Komissiyası növbəti seçkilər keçirdi: 2016-cı il yanvarın 28-də Qardabani qamqebesinin növbədənənar seçkiləri; 2016-cı il mayın 22-də Sakrebuloğun aralıq seçkiləri; 2016-cı il oktyabrın 8-də Gürcüstan Parlament seçkiləri; özünüidarə şəhəri –Axalsixe meri və özünüidarə icmaları –Bolnisi, Xaraqauli, Çiatura, Zuqdidə və Dzalencixa bələdiyyələri qamqebelisinin 2016-cı il oktyabrın 8-də növbədənənar seçkisi; Tbilisi, Zalqa, Çiatura, Abaşi və Zuqdidə bələdiyyəsi sakrebuloalarının 2016-cı il oktyabrın 8-də aralıq seçkilər; Laqodexi və Senaki bələdiyyəsi sakrebuloaları 2016-cı il oktyabrın 30-da aralıq seçkilər.

vahid siyahısı (divardan asılacaq və stolüstü), həmçinin məntəqə seçki komissiyasında divardan asılan səsvermə proseduru əks etdirən plakat.

- Ermənidilli və azərbaycandilli məntəqə seçki komissiyası üzvləri üçün erməni və Azərbaycan dillərinə tərcümə edilmiş sənədlər: Dairə Seçki Komissiyası üzvlərinin rəhbər təlimatı, komissiya sədrinin yaddaş təlimatı, seçici axınıni tənzimləyən komissiya üzvünün funksiyaları, səsvermə günü dairə seçki komissiyası katibinin səlahiyyətləri; seçiciləri qeydiyyatata alan komissiya üzvünün funksiyaları; seçki qutusunda və xüsusi zərflərə nəzarət edən komissiya üzvünün funksiyaları və daşınan seçki qutusunu müşayiət edən komissiya üzvünün funksiyaları, eləcə də məntəqə seçki komissiyası üzvləri üçün “Səsvermə günü prosedurları” maarifləndirici filmi də subtitrlar vasitəsilə nümayiş etdirildi.

Gürcüstan Parlamenti 2016-cı il 8 oktyabrı seçkiləri üçün MSK seçicilərinin vahid siyahısında özünün və ailə üzvlərinin məlumatlarının yoxlanılması üçün yeni xidmət təklif etdi. MSK-nın rəsmi veb-səhifəsində (voters.cec.gov.ge) seçicilərin vahid siyahısının foto-şəkilli elektron versiyası yerləşdirildi (agentlik məlumatlarının elektron bazasında mövcud rəqəmsal formatda olan ən yeni foto şəkillərlə), burda hər bir seçiciyə özünün və ailə üzvlərinin məlumatlarını yoxlamaq imkanı verildi. Mühüm olan odur ki, siyahıda məlumatların yoxlanması zamanı istifadəçi həm də seçki məntəqəsinin yerləşmə ünvanı barəsində də məlumat alırdı. Etnik azlıqların kompakt məskunlaşdığı regionlarda yaşayan ermənidilli və azərbaycandilli seçicilər MSK-nın rəsmi səhifəsində Seçicilərin vahid siyahısı üzrə axtarış sistemindən (voters.cec.gov.ge) həm Azərbaycan, həm də erməni dillərində istifadə etmək imkanına malik idilər.

Seçicilərin həmçinin Seçicilərin vahid siyahısında özünün və ailəsinin məlumatlarını Gürcüstan miqyasında yerləşdirilmiş 7000 sürətli ödəmə terminalları vasitəsilə yenidən yoxlamaq imkanları vardır. Qeyd edilməlidir ki, seçicilərin vahid siyahısının kütləvi versiyası ilk dəfə 2016-cı il parlament seçkiləri üçün sürətli ödəmə terminallarına yerləşdirildi ki, bu da seçicilər üçün daha əlçatan və sadələşdirilmiş xidməti təmin etdi.

Qeyd edilmiş istiqamətdə MSK istifadəçilərə daha bir innovasiya təklif etdi –xüsusi applikasiya vasitəsilə istənilən vətəndaş “Android” sistemi ilə işləyən mobil telefon və ya planşetdən istifadə edərək, seçicilərin vahid siyahısında özünün və ailə üzvlərinin məlumatlarını yoxlaya və hansı seçki məntəqəsində qeydiyyatata olduğunu görə bilərdi.

Bundan başqa, MSK tərəfindən hesabat dövrü ərzində təmin edildi:

- MSK tərəfindən hazırlanmış bütün informasiya-reklam video çarxlar erməni və Azərbaycan dillərində İctimai Yayım və regional televiziya kanallarının efrinə yerləşdirilmişdir.

- 2016-cı il 8 oktyabr parlament seçkiləri üçün MSK ermənidilli qəzet “Vrastan” və azərbaycandilli qəzet “Gürcüstan” qəzetlərində əlçatan xidmətlər və seçki günü seçicilərin səsvermə proseduru haqqında informasiyanın dərc edilməsini təmin etdi.
- 2016-cı il 8 oktyabr parlament seçkiləri üçün MSK telefon/məlumat mərkəzi (bura 4 gənc -2 erməni, 2 azərbaycanlı –etnik azlıq nümayəndəsi cəlb olunmuşdu) vasitəsilə seçicilər seçki məsələləri ilə bağlı erməni və Azərbaycan dillərində məlumat ala bilirdilər.

Vətəndaş təşkilatları və azlıq icmaları üçün seçkilərin əhəmiyyəti haqqında informasiya kampaniyasının başlandırılması və seçki mədəniyyətinin gücləndirilməsi yolu kiçik qrantların verilməsi

MSK 2016-cı il 8 oktyabrda keçiriləcək Gürcüstan parlament seçkiləri prosesində həssas qrupların (o cümlədən etnik azlıqların) iştirakının dəstəklənməsini prioritet istiqamət olaraq müəyyənləşdirildi. Qrant müsabiqəsi komissiyasının qərarı əsasında qeyd edilmiş istiqamətdə tədris mərkəzi tərəfindən 8 yerli qeyri-hökumət təşkilatının layihələri maliyyələşdirildi. Layihələrdən 7-sinin hədəf qrupunu etnik azlıqlar təşkil edirdi və bunların ümumi büdcəsi 199 377 ləridən ibarət idi. Yalnız 1 layihənin hədəf qrupunu həm etnik, həm də məhdud imkanlara malik şəxslər təşkil edirdi. Qeyd olunan layihənin ümumi büdcəsi 27 790 ləri dəyərinə idi. O da qeyd edilməlidir ki, layihələrin həyata keçirilmə coğrafi arealı tamamilə etnik azlıqların kompakt məskunlaşdığı regionları əhatə edirdi.

Seçki prosedurları ilə bağlı seçki administrasiyası üzvü olan etnik azlıqların hazırlanması

2016-cı il 8 oktyabr Gürcüstan parlament seçkiləri üçün Gürcüstan miqyasında etnik azlıq nümayəndəsi seçicilərin kompakt məskunlaşdığı 12 seçki dairəsində 344 seçki məntəqəsi (gürcü-Azərbaycan – 207 məntəqə; gürcü-erməni -133 məntəqə; gürcü-erməni-Azərbaycan -4 məntəqə) yaradılmışdır. Gürcüstan miqyasında 47 341 məntəqə seçki komissiyası üzvünə, o cümlədən 2714 etnik azlıq nümayəndəsinə (burdan 1 343 nəfəri erməni, 1 338 nəfəri azərbaycanlı, 13 nəfəri osetin, 12 nəfəri rus, 7 nəfəri avar, 1 nəfəri ukraynalı) treninqlər keçirildi.

2016-cı il 8 oktyabr Gürcüstan Parlament seçkiləri üçün işlənmiş treninqlər konsepsiyasına uyğun olaraq, məntəqə seçki komissiyalarının ermənidilli və azərbaycandilli üzvləri intensiv təlim kursu keçdilər. Treninqlərin I mərhələsində məntəqə seçki komissiyası üzvlərinə məntəqə seçki komissiyasına rəhbərlik edən şəxslərin seçilməsi qaydası ilə bağlı instruktaj keçirildi. Treninqlərin II mərhələsi məntəqə seçki komissiyasının tam tərkibinin öyrənilməsinə ayrıldı. Bu istiqamətdə səsvermə gününə qədər və səsvermə günü məntəqə seçki komissiyalarının kompetensiyasında olan məsələlər müzakirə edildi. Treninqlərin III mərhələsi isə məntəqə seçki komissiyalarının rəhbər şəxslərinin (sədr, müavin, katib) təliminə ayrıldı. Bu mərhələnin təlim proqramı məntəqə seçki komissiyasının rəhbər şəxslərin səlahiyyətlərinin müzakirəsini əhatə edirdi. Həmçinin İnnovativ tədris modulları da –münaqişənin idarə olunması və seçki

təhlükəsizliyi – inteqrə olunmuşdur. Bu modullar MSK Təlim Mərkəzi tərəfindən MSK və Daxili İşlər Nazirliyi arasında imzalanmış memorandum çərçivəsində, Beynəlxalq Seçki Sistemləri Fondunun (IFES) ekspertinin tövsiyələrindən və beynəlxalq təcrübədən yararlanaraq işlənib hazırlandı. Treninglərin IV mərhələsində məntəqə seçki komissiyasının üzvləri üçün səsvermə gününün epizodik səhnələşdirmə formatında simulyasiya təlimi keçirildi.

Etnik azlıq seçiciləri üçün maarifləndirmə proqramlarının həyata keçirilməsi

Hesabat dövründə etnik azlıq seçicilərinin maarifləndirilməsi istiqamətində aşağıdakı layihələr həyata keçirildi: “Seçki inkişafı məktəbi”, “Seçkilər və gənc seçicilər” və “Seçki administratoru kursları”.

Seçki inkişafı məktəbi

MSK və Təlim Mərkəzi Avropa Şurası və Beynəlxalq Seçki Sistemləri Fondunun (IFES) dəstəyi ilə informasiya-maarifləndirici layihəni -“Seçki inkişafı məktəbi 2016” həyata keçirdi. Layihənin başlıca məqsədi gənclər arasında seçkilərin populyarlaşdırılması, vətəndaş iştirakının yüksəldilməsi, dairə seçki komissiyası üzvləri üçün təlimçinin qabiliyyət-bacarıqlarının inkişaf etdirilməsi və seçki administrasiyasında qazanılmış biliyin mübadiləsi yolu ilə əlavə insan resurslarının yaradılmasından ibarətdir.

Təlim kursu aşağıdakı məsələləri əhatə edirdi: dövlətin institusional təşkili, Gürcüstanda seçki sistemləri, seçkilərin hüquqi tənzimlənməsi, seçkilərdə iştirak edən tərəflər, seçki mühitinin inklüzivliyi, gender və seçkilər, seçici siyahıları, seçkiqabağı dövr, səsvermə prosedurları, seçki məntəqələrinin bağlanması, səsvermənin nəticələrinin yekunlaşdırılması və seçki mübahisələri.

Layihə 20 bələdiyyə, o cümlədən etnik azlıqların məskunlaşdığı 4 bələdiyyə² üzrə həyata keçirildi və layihədə 453 gənc iştirak etdi. Burdan 298 (65.78%) və 155 kişi (34.22%) idi. Qeyd edilməlidir ki, iştirakçılar arasında 7 etnik azlıq nümayəndəsi, o cümlədən qadın – 5 (71.43%) və kişi² (28.57%) –var idi.

Seçkilər və gənc seçicilər

MSK və Təlim Mərkəzi Gürcüstan Təhsil və Elm Nazirliyi ilə əməkdaşlıq əsasında və Beynəlxalq Seçki Sistemləri Fondunun (IFES) maliyyə dəstəyi ilə kütləvi məktəblərdə “Seçkilər və gənc seçicilər” informasiya-təlim layihəsini həyata keçirdi. Təlim kursu aşağıdakı məsələləri əhatə edirdi: seçkilərə tarixi baxış və müasirlik, seçkilər və demokratiya, seçki administrasiyası və seçicilər, seçkilərdə iştirak edən digər tərəflər.

² Layihə etnik azlıqların məskunlaşdığı Qardabani, Marneuli, Telavi və Axalsixə bələdiyyələrində həyata keçirildi.

Təlim kursuna 21 bələdiyyədə (o cümlədən etnik azlıqların məskunlaşdığı 14 bələdiyyədə³ və 7 yüksək dağlıq regionda) yerləşən 73 kütləvi məktəbin XI-XII sinifdə oxuyan 1235 şagird cəlb olundu.

Seçki administratoru kursları

MSK və Təlim Mərkəzi Beynəlxalq Seçki Sistemləri Fondunun (IFES) dəstəyi ilə “Seçki administratoru kursları” informasiya-təlim layihəsini həyata keçirdi. Layihənin başlıca məqsədi seçki məsələləri ilə bağlı vətəndaş təfəkkürünün yüksəldilməsini və seçki administrasiyasında yüksək ixtisaslı kadr resurslarının formalaşmasını dəstəkləməkdən ibarətdir.

Təlim kursu aşağıdakı mövzuları əhatə edirdi: səsvermə başlayana qədər keçiriləsi prosedurlar; səsvermə prosesi; seçki məntəqəsinin bağlanması; seçki qutusu açılana qədər keçiriləsi prosedurlar; seçki qutusunun açılması; səsvermə nəticələrinin yekun protokolu tərtib edilənə qədər keçiriləsi prosedurlar; səsvermə nəticələrinin yekun protokolunun tərtib edilməsi, yekun protokolun kütləvililiyi; səsvermə günü ərizələri və şikayətləri.

Layihə Gürcüstan miqyasında 22 bələdiyyədə, o cümlədən etnik azlıqların məskunlaşdığı 11 bələdiyyədə⁴ həyata keçirildi. Kurs çərçivəsində 804 iştirakçı, o cümlədən etnik azlıqların məskunlaşdığı bələdiyyələrdən 377 iştirakçı təlim keçdi.

Etnik azlıq seçicilərinin məlumatlandırılması kampaniyası

2016-cı il 8 oktyabr Gürcüstan parlament seçkiləri üçün MSK və Təlim Mərkəzinin əməkdaşlığı əsasında ilk dəfə dairə seçki komissiyası üzvlərinin iştirakı ilə etnik azlıq nümayəndəsi olan seçicilərin məlumatlandırılması kampaniyası keçirildi. Kampaniya çərçivəsində imitasiyalı səsvermə proseduru təşkil olundu. Ermənidilli və azərbaycandilli seçicilər üçün keçirilmiş imitasiyalı səsvermə prosesi, onların seçki hüquqlarının tam şəkildə həyata keçirilməsinə xidmət edirdi.

Etnik azlıqların məskunlaşdığı regionların (Samsxe-Cavaxeti, Kaxeti, Kvemo Kartli) 53 kəndində görüşlər keçirildi⁵.

Media və informasiyanın əlçatanlığı

Etnik azlıq nümayəndələri üçün media və informasiyanın əlçatanlığının təkmilləşdirilməsi

Hesabat dövründə **İctimai Yayım** 2016-cı il Fəaliyyət Planı ilə müəyyənləşdirilmiş tədbirləri həyata keçirdi.

³ Layihə etnik azlıqların məskunlaşdığı Marneuli, Bolnisi, Dmanisi, Tetridzğaro, Qardabani, Rustavi, Zalqa, Telavi, Laqodexi, Saqareco, Msxeta, Axalkalaki, Ninodzminda və Axalsixe bələdiyyələrində həyata keçirildi

⁴ Layihə etnik azlıqların məskunlaşdığı Axalkalaki, Axalsixe, Bolnisi, Qardabani Tetridzğaro, Laqodexi, Marneuli, Ninodzminda, Zalqa, Dmanisi bələdiyyələrində həyata keçirildi.

⁵ Görüşlər aşağıdakı rayon və kəndlərdə keçirildi: Saqareco rayonu –Duzaqrama, Keşəli (Qaraçöp), Tüllər, Laqodexi rayonu –Qabal, Uzuntala, Telavi rayonu –Qaracala, Qardabani rayonu –Nəzərli, Kosalı, Kalinino, Birlik, Marneuli rayonu –Qızılhacılı, Algeti, Şaumyan, Bolnisi rayonu – Faxralı, Arıxlı, Bolnisi, Aşağı Bolnisi, Darvaz, Kianeti, Dmanisi rayonu –Yuxarı Qarabulaq, Hamamlı, Qızılkilsə. Zalqa rayonu –Nardevani, Ayazama, Kuşi, Arsarvan, Çoliani, Tecisi, Xaçkovi, Kaburi, Çiftkilisa. Tetridzğaro rayonu –Durnuki, Dağeti, Samsvilde, Şıxlı, Ağtəhlə, Qaratəhlə. Borcomi rayonu –Koçio, Alatumani, Bejano. Axalsixe rayonu –Axalkalaki, Qulikami, Diliska, Ninodzminda rayonu –Böyük Araqjali, Cıqraşeni.

Teleyayım

2016-cı il avqustun 22-dən başlayaraq hər gün İctimai Yayımın əsas xəbər buraxılışı “Moambe”nin (paralel rejimdə İkinci kanalın efirində də gedir) saat 18:00 və 20:00 buraxılışları gürcü, erməni və Azərbaycan dilləri üzrə səsli treklərin müşayiəti ilə yayımlanmağa başladı. Qeyd edilmiş “Etnik azlıqlar üçün anlaşılan dildə informasiyanın əlçatanlığının təkmilləşdirilməsi” layihəsi Regional Yayım Assosiasiyası və İctimai Yayımın birgə layihəsidir və ABŞ səfirliyinin dəstəyi ilə həyata keçirilir.

İctimai Yayım tamaşaçılara üç dildə (26 dəq. xronometrajla) buraxılış təklif etdi, hansı ki, həm də İkinci kanalın (abxazdilli –saat 23:00-da, osətindilli –saat 23:30-da, rusdilli –saat 00:00-da) efirində yayımlanır.

Gürcüstan Cəzaçəkmə və Probasiya Nazirliyinin penitensiar müəssisələrində texniki cəhətdən mümkün limit (15 kanal) çərçivəsində, bütün millətlərdən olan məhbus və məhkumlara maraqlı televiziya kanallarının əlçatanlığını təmin edir. Bundan başqa, nazirlik peyk yayımında pulsuz şəkildə əlçatan televiziya kanallarına qoşulmanı da təmin edir. Qeyd edilməlidir ki, penitensiar müəssisələrdə televiziya kanallarının yayımı dörd dildə həyata keçirilir: gürcü, rus, türk və Azərbaycan dilində.

Radio yayım

Hesabat dövründə həftəlik radio veriliş “Bizim Gürcüstan” (xronometrajı -40 dəq.) yayımı davam etdirildi. Veriliş etnik və dini azlıqların bayramlarını, mədəni özünəməxsusluqları, ənənələri, çağırışları, etnik və dini azlıqların hüquqlarının pozulması faktlarını və vətəndaş inteqrasiyası nöqtəyi-nəzərdən mövcud çətinlikləri işıqlandırır;

2016-cı il ərzində erməni və Azərbaycan dillərində sinxron şəkildə tərcümə edilmiş buraxılışları radio studiyada yazıya alınır və Birinci radionun efirində yayımlanırdı. Həmçinin 2-ci radionun efirində kürtdilli (xronometrajı -25 dəq.) həftəlik informasiya-maarifləndirici-əyləncəli verilişin yayımı davam etdirildi.

İdman və Gənclərlə İş üzrə Nazirliyi “Radio jurnalistika və kommunikasiyanın idarə olunmasında tədris” layihəsini icra etdi. Proqram çərçivəsində Azərbaycan (AGFM) və erməni (VRASTAN-FM) radiosunda dörd aylıq tədris proqramı həyata keçirildi. Tədris proqramının başlıca məqsədi gənc etnik azlıq nümayəndələrinin nəzəri və praktiki bacarıq/qabiliyyətlərə yiyələnmələrini təmin etməkdən ibarətdir. Layihə çərçivəsində 5 erməni və 5 azərbaycanlı gənc işlə təmin olundu.

Azərbaycan radiosu AGFM aşağıdakı regionlarda yayımlanır: Marneuli, Bolnisi, Dmanisi, Tetridzğaro FM 101.5; Rustavi, Qardabani, Tbilisi, 100.6. Erməni radiosu VRASTAN FM aşağıdakı regionlarda yayımlanır: Axalkalaki, Ninodzminda, Axalsixe FM 106.2.

Elektron və çap mediası

Operativ informasiyanın qısa zaman ərzində yayılması üçün **İctimai Yayımın** çətiri altında beş dildə veb səhifə fəaliyyətə başladı: <http://multitolerant.gpb.ge/>, hansı ki, alt veb-səhifələri əhatə edir (www.abkh.gpb.ge; www.os.gpb.ge; www.am.gpb.ge; www.az.gpb.ge; www.ru.gpb.ge). Yeni məlumatlardan başqa veb-səhifədə televiziyanın “Qızıl fondu”nda qorunan unikal arxiv

materiallarını beş dildə təklif etdi. Paralel olaraq, sosial şəbəkədə beş müxtəlif dildə səhifələr hazırlandı, hansı ki, yaradılmış məhsulları daha interaktiv edir.

İctimai Yayımın bütün verilişləri, eləcə də digər yeniliklər və eksklüziv süljetlər Youtube-a yerləşdirilir.

İl ərzində dövlətin dəstəyi ilə ermənidilli həftəlik qəzet “Vrastan” (52 nömrə; 4000 ədəd tirajla) və azərbaycandilli həftəlik qəzet “Gürcüstan” (53 nömrə, 2000 ədəd tirajla) buraxıldı. Qəzetlər həm Tbilisidə, həm də etnik azlıqların kompakt məskunlaşdığı regionlarda, Cəzaçəkmə və Probasiya Nazirliyinin müəssisələrində paylandı.

Kvemo Kartli regionunda 2015-ci ildən bəri gürcü və Azərbaycan dillərində “Bolnisi” qəzeti nəşr edilir; həmçinin internet portal www.bolnisi.ge fəaliyyət göstərir. Zalqada “Trialeti ekspresi”, Tetridzğaro bələdiyyəsində isə gündəlik qəzet “Didqorelilər” nəşr olunur ki, bunlar vasitəsilə qeyri-gürcüdülli əhaliyə lazımi informasiya çatdırılır. Samsxe-Cavaxeti regionunda gürcüdülli, regional, gündəlik qəzet “Cənub darvazası” buraxılır.

II. Bərabər sosial və iqtisadi şəraitin və imkanların yaradılması

Sosial səfərbərlik

Gürcüstan Əmək, Səhiyyə və Sosial Müdafiə Nazirliyi hesabat dövründə etnik azlıq nümayəndələri üçün səhiyyə və sosial müdafiə üzrə dövlət proqramları haqqında informasiya kampaniyası planlaşdırdı və icra etdi. Etnik azlıq nümayəndələri ilə kommunikasiyası əsasən rus dilində, kompakt məskunlaşan regionlarda isə müvafiq dildə, qeyri-rəsmi tərcüməçinin köməkliyi ilə həyata keçirilir.

2016-cı ildə “Sağlamlığın dəstəklənməsi” dövlət proqramı çərçivəsində müxtəlif aktivliklər həyata keçirildi. O cümlədən, Gürcüstan Əmək, Səhiyyə və Sosial Müdafiə Nazirliyi və ÜHHŞ Xəstəliklərə Nəzarət və İctimai Sağlamlıq üzrə Milli Mərkəz tərəfindən aşağıdakı məzmunlu maarifləndirici-məlumat xarakterli materiallar çap edildi: *Tütündən istifadəyə nəzarətin gücləndirilməsi; fiziki aktivliyin dəstəklənməsi; hepatit C-nin qarşısının alınması və əhalinin maarifləndirilməsinin dəstəklənməsi* (90% gürcü, 5% erməni və 5% Azərbaycan dilində).

İnfrastrukturun reabilitasiyası

Gürcüstan Regional İnkişaf və İnfrastruktur Nazirliyi tərəfindən görülmüş işlər⁶

Hesabat dövründə infrastruktur layihələrinin icrası davam etdirildi. Layihələr qazlaşdırma, daxili yolların, irriqasiya və içməli su sistemlərinin və xarici işıqlandırmanın reabilitasiyasını və s. nəzərdə tuturdu.

Xüsusilə:

Samsxe-Cavaxeti regionu

- Samsxe-Cavaxeti regionunda Fond çərçivəsində, ümumi dəyəri 15 450 642 lari təşkil edən 40 layihə maliyyələşdirildi.

⁶ Tam məlumat üçün Əlavə N1-də baxın

- ÜHHŞ Gürcüstan Bələdiyyələrinin İnkişafı Fondu tərəfindən Axalsixə bələdiyyəsində ümumi dəyəri 9 417 020 lari təşkil edən 5 layihə maliyyələşdirildi.
- Kəndlərin dəstəklənməsi proqramı çərçivəsində, ümumi dəyəri 3 665 668 lari təşkil edən 410 layihə maliyyələşdirildi.
- Yerli büdcə əsasında ümumi dəyəri 21 060 610 lari təşkil edən 292 layihə həyata keçirildi.

Kvemo Kartli regionu

- Kvemo Kartli regionunda Fond çərçivəsində ümumi dəyəri 23 269 781 lari təşkil edən 57 layihə maliyyələşdirildi.
- Kəndlərin dəstəklənməsi proqramı çərçivəsində ümumi dəyəri 6 879 074 lari olan 436 layihə həyata keçirildi.
- ÜHHŞ Gürcüstan Bələdiyyələrin İnkişafı Fondu tərəfindən Dmanisi və Tetrizğaro bələdiyyələrində ümumi dəyəri 5 390 708 lari olan 4 layihə maliyyələşdirildi.
- Yüksək dağlıq qəsəbələrin inkişafı fondu tərəfindən Dmanisi və Zalqa bələdiyyələrində ümumi dəyəri 816 001 lari təşkil edən 2 layihə maliyyələşdirildi.

Kaxeti regionu

- Kaxeti regionunda (Laqodexi və Axmeta bələdiyyələrində) Layihələr Fondu çərçivəsində ümumi dəyəri 5 511 190 lari olan, 19 layihə maliyyələşdirildi.
- Kəndlərin dəstəklənməsi proqramı çərçivəsində ümumi dəyəri 1 849 276 lari olan, 209 layihə həyata keçirildi.
- ÜHHŞ Gürcüstan Bələdiyyə İnkişafı Fondu çərçivəsində ümumi dəyəri 970 301 lari olan, 1 layihə maliyyələşdirildi.

Gürcüstan Kənd Təsərrüfatı Nazirliyi tərəfindən görülmüş işlər:

Kvemo Kartli regionu

- Dağ kanal suvarma sisteminin magistral kanalı, I və başqa növ paylayıcılar və daxili təsərrüfat şəbəkəsinin reabilitasiyası –Marneuli bələdiyyəsi, Beytərəbçi, Qasımlı, Kuşi, Baytallı, Ağammədli, Qaçaqan, Təhlə kəndləri.
- Marneuli şəhərində kanal-xramın paylayıcısının dəmir-beton halqalarla qurulmuş qalereyanın reabilitasiyası –Marneuli bələdiyyəsi, Talavari kəndi.
- Yuxarı Samqorinin aşağı magistral arxının su ilə təchizatının təkmilləşdirilməsi məqsədilə Loçininin suvarma sisteminin baş tikilisinin bərpası-reabilitasiyası–Qardabani bələdiyyəsi, Qaçiani kəndi.

Kaxeti regionu

- Aşağı Samqori suvarma sistemi zonasında qapalı boru kəmərlərinin qurulması – Saqareco bələdiyyəsi, Yarmuğanlı icması.

Şida Kartli regionu

- Kaspi bələdiyyəsində yerləşən Gürcüstan Meliorasiya MMC-yə məxsus Xviti meliorasiya nasos stansiyasının xarici elektrik təchizatının təminatı –Kaspi bələdiyyəsi, Xviti kəndi.

Samsxe-Cavaxeti regionu

- Axalkalaki bələdiyyəsində, Xospio kəndində yerləşən Almalo nasos stansiyasının xarici elektrik təchizatı –Axalkalaki bələdiyyəsi, Xospio, Qulikami, Çandura, Vaçiani və Diliska kəndləri.

III. Keyfiyyətli təhsilin əlçatanlığının təmin olunması və dövlət dili biliyinin təkmilləşdirilməsi

Təhsilin hər bir pilləsi etnik azlıq nümayəndələri üçün əlçatandır. Həmçinin etnik azlıqlar ana dilində təhsil almaq imkanı ilə təmin olunublar (Azərbaycan, erməni və rus dillərində). Gürcüstanda 298 qeyri-gürcüdüilli kütləvi məktəb və 81 qeyri-gürcüdüilli bölmə funksiya göstərir – o cümlədən, 118 azərbaycandilli, 131 ermənidilli, 49 rusdilli məktəblər. Eləcə də gürcü-Azərbaycan bölməsi -32, gürcü-rus bölməsi -42, gürcü-erməni bölməsi -10, gürcü-Azərbaycan-rus bölməsi -1, gürcü-rus-erməni bölməsi -1.

Hesabat dövründə Təhsil və Elm Nazirliyi etnik azlıqlar üçün keyfiyyətli təhsilin əlçatanlığını yüksəltmək məqsədilə fəaliyyətini davam etdirdi. Bu istiqamətdə bir neçə addım atıldı, xüsusilə “Erkən və məktəbəqədər tərbiyə və təhsil haqqında” qanun hazırlandı və təsdiqləndi; təhsilin əlçatanlığı üzrə vahid strateji sənəd “Cəmiyyətin inteqrasiyası üçün təhsil siyasəti” işlənib hazırlandı; qeyri-gürcüdüilli məktəb pedaqoqlarının peşəkarlığının yüksəldilməsi və başqa məsələlərə diqqət ayrıldı.

Gürcüstan Təhsil və Elm Nazirliyi və onun səlahiyyətində olan ümumi hüquqi şəxslər hesabat dövründə müxtəlif proqramların və layihələrin həyata keçirilməsini davam etdirdilər.

“Multikultural yay məktəbi” altproqramı çərçivəsində iki aktivlik həyata keçirildi: “Müəllimlər üçün multikultural yay məktəbi” və “Şagirdlər üçün multikultural yay məktəbi”. “Müəllimlər üçün multikultural yay məktəbi”ndə Gürcüstanın regionlarından (Kaxeti, Kvemo Kartli, Samsxe Cavaxeti) qeyri-gürcüdüilli məktəblərin/bölmələrin 30 müəllimi və yüksək dağlıq qəsəbələrdə yerləşən kütləvi məktəblərdən 20 müəllim iştirak etdi. Pedaqoqlar üçün Bakurianidə 12 günlük yay məktəbi həyata keçirildi, hansı ki, həm mədəniyyətlərarası dialoqu təşviq edən treninqləri və interaktiv proqramları, həm də qeyri-akademik proqramları əhatə edirdi.

“Şagirdlər üçün multikultural yay məktəbi” – Gürcüstanın Təhsil və Elm Nazirliyi tərəfindən təşkil olunmuş esse müsabiqəsi ilə 2015-2016 akademik ilin vəziyyəti əsasında seçilmiş, Gürcüstan regionlarının (Kaxeti, Kvemo Kartli, Samsxe Cavaxeti) qeyri-gürcüdilli məktəb və bölmələrin VIII, IX, X və XI siniflərin ən yaxşı nəticələri olan 30 şagirdi və Gürcüstanın yüksək dağlıq qəsəbələrində yerləşən kütləvi məktəblərin VIII, IX, X və XI siniflərin ən yaxşı nəticələr əldə etmiş 20 şagirdi iştirak etdi.

Bakurianidə şagirdlər üçün 12 günlük yay məktəbi təşkil olundu. Yay məktəbi mədəniyyətlərəarası dialoqun inkişafına hədəflənmiş aktivliklərin həyata keçirilməsini nəzərdə tuturdu.

Gürcüstan Təhsil və Elm Nazirliyi:

- “Valideynlərin təhsili və iştirakı altproqramı” həyata keçirildi ki, bu altproqramın strateji istiqamətlərindən birini valideynləri erkən nikah riskləri ilə tanış etməkdən ibarətdir. Qeyd edilmiş, altproqram BMT-nin Əhali Fondunun dəstəyi ilə həyata keçirilir. Altproqram çərçivəsində sistemativ şəkildə regionlarda səyyar tədbirlər təşkil edilir. Kütləvi məktəblərdə valideynlər üçün görüşlər, kütləvi mühazirələr keçirilir. Burada erkən nikahla bağlı olan risklər (sağlamlıq və hüquqi nöqteyi-nəzərdən) müzakirə olunur. Görüşlərdə psixoloq, yerli hüquq mühafizəçiləri və sosial qulluqçular iştirak edirlər. 2016-cı ildə etnik azərbaycanlı əhalinin məskunlaşdığı bələdiyyələrdə (Saquareco, Qardabani, Dmanisi) 11 kütləvi görüş keçirildi.
- 2015-ci ildən bəri həyata keçirilən “Kütləvi məktəb şagirdlərinin nəqliyyatla təmin edilməsi” proqramı davam etdirildi və onun təsir arealı genişləndirildi: 2016-cı ildə proqram qeyri-gürcüdilli və gürcüdilli kütləvi məktəblərin etnik azlıq nümayəndəsi şagirdləri də əhatə etdi.
- Hesabat dövründə Təhsil və Elm Nazirliyinin 40 sayılı əmri ilə dil təhsili konsepsiyası təsdiqləndi. O 2017-2023-cü illər Milli Tədris Planının (başlangıç pillə) I hissəsinə salındı. Konsepsiya MTP departamentinin veb-səhifəsində yerləşdirilib: www.ncp.ge.
- Xüsusi təhsil xidmətinin –“Tranzit təhsil proqramı”nın məqsədi kütləvi məktəblərdə evsiz uşaqların hərtərəfli inteqrasiyasından ibarətdir. 2016-cı il iyun ayından proqrama 100-ə qədər benefisiar qoşulub. Sosial xidmətlər agentliyi evsiz (küçədə yaşayan və işləyən) uşaqların gecə-gündüz sığınacaqlarında və gündüz mərkəzlərində 12 xüsusi müəllim (akademik qabiliyyətlərin inkişafı), 6 məşqçi (həyat bilgilərinin inkişafı), həmçinin bir neçə psixoloq işləyir.
- 2016-cı ildə “Evsiz uşaqlar üçün tranzit təhsil proqramı” həyata keçirildi. Proqramın benefisiarları Əmək, Səhiyyə və Sosial Müdafiə Nazirliyi, ÜHHŞ Sosial Müdafiə Agentliyinin səlahiyyətindəki evsiz uşaqların gecə-gündüz sığınacaqlarında, gündüz mərkəzlərində olan şagirdlər (Tbilisi şəhərində, Rustavi şəhərində, Kutaisi şəhərində) idi. Proqrama küçədə yaşayan və işləyən 80-ə yaxın uşaq cəlb edildi, onlardan 21-i məktəbə daxil oldu, 4 isə peşə hazırlığı proqramına qoşuldu. Həmçinin evsiz uşaqların təhsil aldığı kütləvi məktəb pedaqoqları və direktorları üçün treninqlər həyata keçirildi. Treninqin mövzusu “Həssas qrupların uşaqlarının təhsil ehtiyaclarının identifikasiyası, onlarla

kommunikasiya və əməkdaşlıq strategiyaları” və məktəb şagirdlərinin valideynləri üçün evsiz uşaqlara münasibətdə damğaların aradan qaldırılması üçün informasiya kampaniyası idi.

- 40-a qədər kütləvi məktəbin 150 müəllimi üçün (həmçinin bir neçə direktor üçün) trening keçirildi. 20 kütləvi məktəbdə evsiz uşaqların valideynləri üçün informasiya kampaniyası təşkil olundu ki, kampaniyada da 1000-ə yaxın valideyn iştirak etdi.

ÜHHŞ Qiymətləndirmə və Milli İmtahan Mərkəzinin fəaliyyəti:

Milli tədris olimpiadası

2015-2016 tədris ilində Gürcüstanda mövcud bütün ümumtəhsil ocaqlarında, o cümlədən qeyri-gürcüdülli məktəblərdə erməni, Azərbaycan və rus dillərində Milli tədris olimpiadası keçirildi. Qeyd edilməlidir ki, qeyri-gürcüdülli məktəb şagirdləri gürcü dili olimpiadasında iştirak etdilər.

Gürcü dili (qeyri-gürcüdülli məktəblər)	1127
Azərbaycan dilində fənlər	547
Erməni dilində fənlər	710
Rus dilində fənlər	379

Üçüncü turun əsasında gürcü dili üzrə qaliblər müəyyənləşdi – 9 rusdülli şagird, 1 ermənidülli şagird.

Məktəb buraxılış imtahanları

2015-2016 tədris ili məktəb buraxılış imtahanlarının əsasında tam ümumi orta təhsil haqqında sənəd aldı:

Ermənidülli şagird - 703;

Azərbaycandülli şagird - 650;

Rusdülli şagird - 926.

Ali təhsilin əlçatanlığının yüksəldilməsi

2010-cu ildən etnik azlıq nümayəndələrinin sadələşdirilmiş qaydada ali təhsil almaq imkanına malikdirlər. Sadələşdirilmiş sistem –“1+4 proqramı” ümumi qabiliyyətlər imtahanını abxaz, osetin, erməni və Azərbaycan dillərində tapşırmağı və lazımı xallar toplandığı təqdirdə ali təhsil almaq imkanını nəzərdə tutur. Gənclər bir il ərzində gürcü dilindən hazırlıq üzrə təhsil kursunu

keçirlər və növbəti 60 krediti topladıqda isə istədikləri fakültə üzrə təhsillərini davam etdirirlər. 2016-2017 akademik il üçün Milli İmtahan Mərkəzi ümumi qabiliyyətlər üzrə testi abxaz dilində təqdim etdi ki, bu da abxazdilli abituriyentlərə proqrama qoşulmaq və qəbul imtahanlarını daha sadələşdirilmiş formada abxaz dilində vermək imkanını qazandırdı. Osetindilli gənclər üçün proqram tam şəkildə 2015-2016 tədris ilindən qüvvəyə mindi.

2016-cı il Vahid milli imtahanda ümumi qabiliyyətlər üzrə azərbaycandilli və ermənidilli testlərin nəticələri əsasında 960 abituriyent ,buradan: ümumi qabiliyyətlər üzrə azərbaycandilli testlər əsasında 660, ümumi qabiliyyətlər üzrə ermənidilli testlər əsasında 300 abituriyent ali təhsil müəssisələrində təhsilini davam etmək hüququnu qazandı.

Dövlət tədris qrantı 2016-cı il Vahid milli imtahanların yalnız ümumi qabiliyyətlər üzrə azərbaycandilli və ermənidilli testlərin nəticələri əsasında 194 abituriyent maliyyələşdirildi (ümumi qabiliyyətlər üzrə azərbaycandilli testlər əsasında 99, ümumi qabiliyyətlər üzrə ermənidilli testlər əsasında 95 abituriyent).

Akademik proqramlara qəbul olundular:

- Ümumi qabiliyyətlər üzrə ermənidilli testlər əsasında 3 abituriyent (şagirdlərdən biri grant qazandı);
- Ümumi qabiliyyətlər üzrə azərbaycandilli testlər əsasında 8 abituriyent (şagirdlərdən biri grant qazandı).

Bir abituriyent abxaz dili və ədəbiyyatı üzrə testlərdən keçərək Ali təhsil müəssisəsinin akademik proqramına daxil oldu.

ÜHHŞ David Ağmaşenebeli adına Gürcüstan Milli Müdafiə Akademiyasında 2015-2016 tədris ilində “1+4 proqramı” çərçivəsində yalnız 1 azərbaycandilli abituriyent qəbul olundu. Həmin abituriyent öz istəyi ilə akademiyanı tərk etdi və qeyd edilmiş proqramdan xaric olundu. Lakin ümumilikdə, 2016-cı ilin göstəricilərinə görə “1+4 proqramı” əsasında Akademiyaya 7 yunker (3 azərbaycanlı, 4 erməni; buradan 3 nəfəri ikinci kursda, 2 nəfəri üçüncü kursda və 2 nəfəri dördüncü kursda) qəbul edildi.

Peşəkar təhsilin və yaşlıların təhsillə təmin edilməsi

Etnik azlıq nümayəndələri üçün peşəkar təhsil əlçatandır. ÜHHŞ Zurab Jvania adına Dövlət İdarəçilik Məktəbi bu istiqamətdə aktiv fəaliyyət göstərir, hansının ki, əsas məqsədi etnik azlıqların kompakt məskunlaşdığı və yüksək dağlıq regionlarda, dövlət qulluqçularının peşəkarlıq səviyyəsinin yüksəldilməsi yolu dövlət qulluğunda peşəkar kadr çatışmazlığını aradan qaldırmaqdan, həmçinin istənilən maraqlanan şəxsə dövlət dilinin öyrədilməsi və onların vahid dil məkanında inteqrasiyasını dəstəkləməkdən ibarətdir.

İl ərzində Dövlət İdarəçilik Məktəbi “Dövlət idarəçiliyi və inzibatçılığı” və “Dövlət dilinin tədrisi ” proqramlarını həyata keçirdi.

2016-cı ildə “Dövlət idarəçiliyi və inzibatçılığı” proqramının altı ixtisaslaşma istiqaməti (dövlət satınalmaları; ictimai təşkilatların idarə olunması; insan resurslarının idarə olunması və ictimai sektorda kargüzarlıq; kütləvi maliyyənin idarə olunması; ictimaiyyətlə əlaqələr və kommunikasiya; infrastruktur layihələrinə texniki nəzarət) çərçivəsində 191 dinləyici təlim keçdi.

- “Dövlət idarəçiliyi və inzibatçılığı” proqramı çərçivəsində proqramın kreditlərinin hesablanması sistemi işlənib hazırlandı və tətbiq edildi .
- Dinləyicilərin təlim nəticələrinin qiymətləndirilməsi sistemində dəyişikliklər edildi və yeniləndi;
- İmtahanların mərkəzləşdirilmiş qaydada keçirilməsi sistemi tətbiq edildi;
- “Dövlət idarəçiliyi və inzibatçılığı” proqramı çərçivəsində yeni ixtisaslaşma istiqaməti “İnfrastruktur layihələrinə texniki baxış” işlənib hazırlandı və tətbiq edildi;
- Dövlət idarəçiliyi və inzibatçılığı altiproqramının, tədris kurslarının statusunun müəyyənləşdirilməsinə dəyişikliklər edildi;
- “Dövlət idarəçiliyi və inzibatçılığı” proqramına qatılmış təlimçilərin peşəkarlıq səviyyələrini yüksəltmək və proqramın 2016-cı il birinci axınının nəticələrini analiz etmək məqsədilə həm proqram təlimçilərinin, həm də prosesə qoşulmuş əməkdaşların iştirakı ilə 4 günlük iş görüşü keçirildi;
- Yeni “Gürcüstan və Avroatlantik inteqrasiya” kursu işlənib hazırlandı və 3 regionda keçirildi: Samsxe-Cavaxeti, Kvemo Kartli və Kaxeti. Kursda 201 dinləyici (Samsxe-Cavaxeti regionu -60 iştirakçı, Kvemo Kartli regionu 107 iştirakçı, Kaxeti 34 iştirakçı) iştirak etdi;
- “Kargüzarlıq və elektron idarəçilik” təlim kursu çərçivəsində Samsxe-Cavaxeti və Kvemo Kartli regionlarında, 92 dövlət qulluqçusu (Samsxe-Cavaxeti regionunda 71 dinləyici, Kvemo Kartli 21 dinləyici) yenidən hazırlıq keçdi;
- Proseslərin idarə edilməsi şurasında “Gender büdcəsi ” kursu işlənib hazırlandı və təsdiqləndi. Kurs çərçivəsində 17 dinləyici təlim keçdi;
- Kompüter texnologiyalarının tədrisi üzrə baza proqramına 220 dinləyici (Samsxe-Cavaxeti regionu 75 dinləyici, Kvemo Kartli regionu -145 dinləyici) daxil oldu və təlim keçdi;
- ÜHHŞ Vano Xuxunaişvili adına Effektiv idarəçilik Sistemi və Ərazi Təşkili İslahatı Mərkəzində 16 qısamüddətli tədris kursu işlənib hazırlandı və qeydiyyatdan keçdi.

Qeyri-gürcüdülli məktəb müəllimlərinin peşəkarlıq səviyyəsinin yüksəldilməsi

ÜHHŞ Müəllimlərin Peşəkar İnkişafı üzrə Milli Mərkəzin fəaliyyəti:

“Qeyri-gürcüdülli məktəb müəllimlərinin peşəkar inkişafı proqramı”

2016-cı ildə “Gələcək uğurlar naminə gürcü dili” və “Milli azlıqların kompakt məskunlaşdığı regionların ümumtəhsil məktəb müəllimlərinin peşəkar inkişafı və karyera yüksəlişinin

dəstəklənməsi proqramı” “Qeyri-gürcüdülli məktəb müəllimlərinin peşəkar inkişafı proqramı” adı altında birləşdirildi.

Proqramın məqsədi dövlət dilinin tədrisi yolu ilə qeyri-gürcüdülli məktəb və bölmələrin müəllimlərinin peşəkar inkişafınınin dəstəklənməsi və təlim/tədris keyfiyyətinin yaxşılaşdırılmasından ibarətdir. Bundan başqa, proqram (2016-2019-cu illər) qeyri-gürcüdülli məktəblərin yerli müəllimlərin, həm fənlər üzrə imtahana hazırlığına, həm də dövlət dilinin öyrədilməsinə istiqamətlənib.

Hesabat dövründə proqram çərçivəsində bir sıra tədbirlər keçirildi:

Gürcüstan miqyasında mövcud qeyri-gürcüdülli məktəb/bölmə müəllimləri, məktəb kitabxanaları və təhsil resurs mərkəzlərinə paylandı:

- Müəllimlik fəaliyyətinə başlama, inkişaf və karyera yüksəlişi üzrə sənədlər toplusu. 2015-ci ilin mayından nəşrlərin elektron versiyasının əlçatanlığı təmin edildi.

	Azərbaycan	Rus	Erməni
Resurs mərkəzi	11	22	13 ədəd
Məktəb	113	40	122 ədəd
Müəllim	2955	1142	2805 ədəd
Cəmi	3,079	1,204	2,940

- Müəllimlik fəaliyyətinə başlama, inkişaf və karyera yüksəlişi üzrə bələdçinin I hissəsi. 2015-ci ilin sentyabrından nəşrin elektron versiyasının əlçatanlığı təmin edilib.

	Azərbaycan	Rus	Erməni
Resurs mərkəzi	11	22	13 ədəd
Məktəb	113	40	122 ədəd
Müəllim	2955	1142	2805 ədəd
Cəmi	3,079	1,204	2,940

- “Müəllimlik fəaliyyətinə başlama, inkişaf və karyera yüksəlişi üzrə sxem” haqqında məktəb administrasiyasına və fasilitatorlara məlumat verildi;
- ÜHHŞ –Müəllimlərin Peşəkar İnkişafı üzrə Milli Mərkəz direktorunun 2016-cı il sentyabrın 23-də 217 sayılı əmri əsasında müəllimlərin özünüqiymətləndirmə anketi təsdiqləndi. Anket Azərbaycan, rus və erməni dillərinə tərcümə olundu və ÜHHŞ Müəllimlərin Peşəkar İnkişafı Milli Mərkəzinin veb-səhifəsinə yerləşdirildi. Çap və elektron media vasitəsilə anketin elektron versiyada əlçatanlığı barədə informasiya yayıldı;
- ÜHHŞ Müəllimlərin Peşəkar İnkişafı Milli Mərkəzi tərəfindən işlənib hazırlanmış trening proqramları və onunla əlaqəli olan digər təlim materialları Azərbaycan və rus dillərinə tərcümə olundu;
- Azərbaycandilli, rusdilli və ermənidilli təlimçilər müsabiqəsi elan olundu. Qeyd edilmiş müsabiqədə 320 namizəd iştirak etdi və yekun olaraq onlar arasından 25 təlimçi seçildi;

- Qeyri-gürcüdülli məktəb müəllimləri fizika, tarix və riyaziyyatdan yenidən hazırlıq keçdilər;
- Samsxe-Cavaxeti, Kvemo Kartli və Kaxetinin 179 qeyri-gürcüdülli məktəbinə 2015-2016 tədris ili ərzində ikinci dil üzrə məsləhətçi müəllim kimi 105 gürcü dilli müəllimi, tarix, coğrafiya və gürcü dili üzrə isə 135 köməkçi müəllim və milli tədris planı ilə nəzərdə tutulmuş istənilən fənn üzrə 14 ikidilli müəllim göndərildi. Proqram çərçivəsində cəlb edilmiş müəllimlər yerli həmkarlarına dərs prosesinin yönəltməkdə yardım göstərirdilər (Samsxe-Cavaxeti regionu -30 məsləhətçi-müəllim; 42 gürcüdülli köməkçi müəllim; 5 ikidilli köməkçi müəllim; Kvemo Kartli regionu -70 məsləhətçi-müəllim; 82 gürcüdülli köməkçi müəllim; 9 ikidilli köməkçi müəllim);
- Hədəf məktəblərin yerli müəllimlərinə təklif edilmiş A1 səviyyəsi üzrə dil öyrənmə kursuna 221 müəllim cəlb olunmuşdur. 135 dinləyici yekun qiymətləndirmədən uğurla keçmişdi. A2 səviyyəsi üzrə dil öyrənmə kursunda 398 müəllim iştirak etmişdi. 232 dinləyici yekun qiymətləndirmədən uğurla keçmişdi;
- 105 məsləhətçi-müəllim üçün dil və fənnin inteqrasiyalı tədrisinin uzunmüddətli metodik kursunun ikinci və üçüncü modulu -dinləmə qabiliyyət- vərdişin inkişaf etdirilməsi (II) və oxuma qabiliyyət-vərdişin inkişaf etdirilməsi (III)- keçirildi. Təlim-modullar çərçivəsində məsləhətçi-müəllimlər yerli həmkarları ilə birlikdə dil və fənnin inteqrasiyalı minimum 3 dərslərini planlaşdırıb keçirlər. Təlimlər çərçivəsində fərdi görüşlər zamanı dərslər müzakirə edilir və mükəmməlləşdirilir. İşlənilib hazırlanmış materiallar onlayn tədris portalına (moodle.iliauni.edu.ge.) yerləşdirilib .

Gürcüstan Təhsil və Elm Nazirinin 2015-ci il 27 oktyabr №145/saylı əmri ilə Milli Tədris Planına dəyişikliklər edildi. Dəyişikliyə əsasən etnik azlıqların dillərinin tədrisi planı təsdiqləndi. Plana görə, ÜHHŞ Müəllimlərin Peşəkar İnkişafı Milli Mərkəzinin Standartların inkişafı və tətbiqi xidmətinin etnik azlıqların dil üzrə məsləhətçi-eksperti tərəfindən müəllimlər üçün standartlar işlənilib hazırlandı. Standartlara söykənərək “Etnik azlıq müəllimləri üçün dil tədrisi metodikası” trening-proqramı çərçivəsində iki trening modul – oxuma/dinləmə qabiliyyətlərinin inkişaf etdirilməsi (20 kontakt saati) və yazı/danışiq qabiliyyətlərinin inkişaf etdirilməsi (15 kontakt saati) –yazıldı, müvafiq oxu materialı və trening tapşırıqları hazırlandı.

Gürcüstan Təhsil və Elm Nazirliyinin 2016-cı il 5 aprel №26/saylı əmri ilə həmçinin, Gürcüstan Təhsil və Elm Nazirliyinin 2013-cü il 27 sentyabr №152/saylı əmrinə də “Peşəkar test imtahanının keçirilməsi nizamnaməsinin təsdiqlənməsi haqqında” dəyişikliklər edildi. Qeyd edilmiş dəyişikliklər ərizəçiyə yalnız peşəkar təhsil proqramının çərçivə sənədi əsasında yaradılmış (modulyar) peşəkar təhsil proqramlarını seçdiyi təqdirdə peşəkar test imtahanının rus, Azərbaycan və yaxud erməni dillərində keçirilməsi imkanını müəyyənləşdirdi. Müvafiq olaraq, 2016-cı ilin yay qəbulu zamanı ərizəçilərə ilk dəfə rus, Azərbaycan və yaxud erməni dillərində peşəkar test imtahanını tapşırmaq imkanı verildi ki, bunun nəticəsində də üç nəfər, payız qəbul imtahanında isə on qeyri-gürcüdülli ərizəçi tələbə statusu qazandı

Gürcüstan Təhsil və Elm Nazirliyinin əmri əsasında həyata keçirilmiş dəyişiklərə görə, rus, erməni və yaxud Azərbaycan dillərində test imtahanı yolu ilə peşəkar proqrama qəbul olmuş ərizəçilərin tədris icbari surətdə gürcü dili modulu ilə başlaması müəyyənləşdirildi.

2016-cı yaz qəbulu çərçivəsində, gürcü dili modulunu 3, payız qəbulu çərçivəsində isə 10 tələbə keçdi.

Dövlət dili tədrisinin təkmilləşdirilməsinin dəstəklənməsi

Dövlət dili biliyi məsələsi bu gün də mühüm çağırış olaraq qalmaqdadır. Müvafiq olaraq, dövlət müxtəlif proqramlar və layihələr həyata keçirmək yolu ilə təhsilin bütün pillələrində gürcü dili biliyi səviyyəsinin yüksəldilməsini davam etdirir. Bundan başqa, dövlət qulluqçuları, qeyri-gürcüdüilli məktəb müəllimləri və ümumilikdə istənilən maraqlanan şəxs hədəf qrupunu təşkil edir.

Gürcüstan Təhsil və Elm Nazirliyi tərəfindən “Gürcü dilinin xarici dil kimi tədrisi proqramı” həyata keçirilir. Proqram Avropa Şurası Dil Siyasəti İdarəsi ilə əməkdaşlıq və ümumavropa dil kompetensiyalarını nəzərə almaqla tamamlanır. Proqramın məqsədi dinləyicilər və müəllimlər üçün gürcü dilinin xarici dil kimi öyrənilməsi/tədrisi üzrə tam paketin təklif edilməsindən ibarətdir. Bu məqsədə çatmaq üçün sistemativ və ardıcıl işlər həyata keçirilir: gürcü dilini öyrənmə səviyyələrinin standart təsviri (A1, A2, B1. B2. C1, C2 səviyyələri). Gürcü dilinin xarici dil kimi standartlaşması zərurəti Gürcüstan hökumətinin intensiv şəkildə beynəlxalq proseslərə qoşulmasından sonra yarandı və müvafiq olaraq, ikitərəfli münasibət kontekstində gürcü dilini müzakirə ehtiyacı yarandı: gürcü dili –Gürcüstanın dövlət dili, yəni daxili mübadilə dili və gürcü dili –dünya mübadiləsində dillərdən biri, yəni legitim dil.

Hər bir səviyyə üçün uyğunlaşdırılmış oxu ədəbiyyatı nəzərdə tutulub. B1 səviyyəsindən hər bir komplektə müəllim kitabı da əlavə olunacaq. Həmçinin <http://www.geofl.ge> veb-səhifəsində yardımçı tədrisi-metodik materiallar da əlavə olunub.

Təhsil və Elm Nazirliyi ÜHHŞ Zurab Jvania adına Dövlət İdarəçilik Məktəbi “Dövlət dilinin tədrisi proqramını” həyata keçirdi. Bu proqram çərçivəsində:

- Məktəblərin 8 regional tədris mərkəzinə 2 yeni mərkəz –Laqodexi və Axmeta mərkəzləri əlavə olundu ;
- Məktəblərdə və regional tədris mərkəzlərində üç A1, A2 və B1 səviyyələri çərçivəsində dövlət dilinin tədrisi proqramı həyata keçirildi;
- Çevik qruplar yaradıldı ki, bu qruplar rayon mərkəzindən uzaqda yerləşən kəndlərin sakinləri üçün yerindəcə dövlət dilinin tədrisi proqramını icra edirdilər. Proqram çərçivəsində 66 kənddə 165 qrup yaradıldı (Samsxe-Cavaxeti regionu -26 kənddə 70 qrup; Kvemo Kartli regionu -34 kənddə 69 qrup; Kaxeti regionu -6 kənddə 26 qrup ;)
- Hər bir səviyyəyə uyğun tədris dərslikləri çap edildi;
- 2016-cı ildə proqrama qoşulmuş dinləyicilərin vahid məlumat bazası yaradıldı ;

- İl ərzində regional tədris mərkəzində sistemətik şəkildə tədris prosesinin monitorinqi həyata keçirilirdi: açıq və planlaşdırılmış dərslərdə iştirak etmək;
- Dövlət dilinin tədrisi proqramı çərçivəsində 3193 dinləyici yenidən hazırlıq keçdi (Samsxe-Cavaxeti regionu -1462 dinləyici, Kvemo Kartli regionu -1266 dinləyici, Kaxeti regionu -465 dinləyici);
- Proqramın inkişaf etdirilməsi məqsədilə ixtisaslaşma istiqamətləri üzrə tədris kursları üçün dərsləklərin hazırlanması üzərində işləyən 4 qrup yaradıldı, məktəb metodistlər və ekspertlər seçdi. Dörd ixtisaslaşma istiqaməti üzrə işlər davam etdirilir: hüquqşünaslıq, menecment, maliyyə və satınalmalar, infrastruktur;
- Yekun test imtahanının elektron forması işləndi, müvafiq test tapşırıqları və pilot rejimdə 5 regional tədris mərkəzində qeyd edilmiş elektron test sınağı hazırlandı (Samsxe-Cavaxeti regionu -2 regional tədris mərkəzi; Kvemo Kartli regionu -3 regional tədris mərkəzi).

Samsxe-Cavaxeti regionunda: Axalkalaki şəhəri və Ninodzminda şəhərində Zurab Jvania adına Dövlət İdarəçilik Məktəbinin regional tədris mərkəzləri fəaliyyət göstərirlər. Burada dövlət dilinin tədrisi proqramı həyata keçirilir, 2015-ci ildən isə dövlət idarəçiliyi və inzibatçılığı proqramı çərçivəsində müxtəlif ixtisaslaşma istiqamətlərində tədris davam etdirilir. Dövlət dilinin tədrisi proqramı əsasında tədris prosesi Axalsixedə, dövlət məktəblərinin binalarına yerləşdirilmiş çevik qruplarda həyata keçirilir. Hesabat dövründə qeyd edilmiş mərkəzlərdə 1668 dinləyici müxtəlif proqramlardan faydalandı.

Kvemo Kartli regionu: Marneuli, Bolnisi, Dmanisi, Qardabani və Zalqa bələdiyyələrində Zurab Jvania adına Dövlət İdarəçilik məktəbinin regional tədris mərkəzləri tərəfindən təklif edilmiş adı çəkilən proqramlardan 1539 dinləyici yararlandı.

Kaxeti regionu Laqodexi və Axmeta bələdiyyələrində, eləcə də Saqareco bələdiyyəsi Ləmbəli kənd tədris mərkəzi tərəfindən təklif edilmiş proqramların dinləyici sayı 499 nəfər təşkil edirdi.

Bundan başqa, Dövlət dili biliyi səviyyəsinin yüksəldilməsi məqsədilə müxtəlif idarələr tərəfindən konkret tədbirlər həyata keçirildi:

Paytaxtda yaşayan etnik azlıq nümayəndələri üçün dövlət dilinin tədrisi məqsədilə **Tbilisi şəhər bələdiyyəsi Sakrebulosunun** İnsan Hüquqlarının Müdafiəsi və Vətəndaş İnteqrasiyası Komissiyası ilə ÜHHŞ “Zurab Jvania adına Dövlət İdarəçilik Məktəbi” arasında 2016-cı il fevralın 16-da əməkdaşlıq haqqında memorandum imzalandı.

“Vətəndaş cəmiyyətinin gücləndirilməsi” layihəsi çərçivəsində, **ÜHHŞ Ədliyyə Tədris Mərkəzi** 2016-cı il ərzində Gürcüstanın qeyri-gürcüdüilli vətəndaşlarına gürcü dilinin tədrisi üzrə pulsuz kurslar təklif etdi. Qeyd edilmiş kurslar tədris mərkəzi tərəfindən 2015-ci ilin sentyabrından müxtəlif donor təşkilatların maliyyə dəstəyi və ÜHHŞ Dövlət Xidmətlərinin İnkişafı Agentliyinin əməkdaşlığı ilə həyata keçirilir. 2016-cı il ərzində 4 ictimai mərkəzdə 97 dinləyici (Kazreti, Qabal, Poka, Sadaxlı) gürcü dili kursunu keçdi.

2016-cı ilin iyulunda gürcü dili üzrə təlimçilər qrupu yaradıldı. Qrupun üzvləri imtahan əsasında seçildilər. 6 təlimçidən 4-ünün qeyri-gürcüdüilli məktəblərdə tədris təcrübəsi var və erməni və yaxud Azərbaycan dillərini bilir.

Cəzaçəkmə və Probasiya Nazirliyinin Sosial şöbəsi qeyri-gürcüdilli məhkumların gürcü dilinin tədrisi proqramına qoşulmasını təmin edir. 2016-cı il ərzində gürcü dilinin tədrisi kurslarına 128 qeyr-gürcüdilli məhkum cəlb olunmuşdur.

Gürcüstan İdman və Gənclərlə İş üzrə Nazirlik tərəfindən etnik azərbaycanlı və erməni gənclər üçün gürcü dilinin onlayn/distant şəkildə tədrisi həyata keçirildi. Qeyd edilmiş layihə haqqında məlumatın yayılması məqsədilə, 2016-cı ildə dövlət strukturlarında, Tbilisidə və regionlarda işləyən qeyri-hökumət təşkilatlarına, eləcə də regional bələdiyyələrə məlumatın ötürüldü. Layihə istənilən internet istifadəçisinə Gürcüstanın istənilən nöqtəsindən özünün gürcü dili bilik səviyyəsini təkmilləşdirmək və yaxud da tamamilə pulsuz şəkildə gürcü dilini baza pillədən öyrənmək imkanını verir. Aşağıdakı veb-ünvandan qeydiyyatdan keçmək lazımdır: <http://teach.ge/Programs/6>.

IV. Etnik azlıqların mədəniyyətlərinin qorunub saxlanması və tolerant mühitin təşviqi

Hesabat dövründə Gürcüstan Mədəniyyət və Abidələrin Mühafizəsi Nazirliyinin dəstəyi və birbaşa iştirakı ilə müxtəlif proqramlar və layihələrin həyata keçirilməsi prosesi davam etdirildi. Burada başlıca məqsəd etnik azlıqların mədəniyyətlərinin qorunması-inkışafı və populyarlaşdırılmasından ibarət idi. Mədəni özünüifadənin dəstəklənməsi və gürcü məkanında növbəti inteqrasiya məqsədilə ümumi hüquqi şəxslər, xüsusən də: David Baazov adına Gürcü Yəhudilərinin və Gürcü-Yəhudi Münasibətləri Tarixi Muzeyi, Mirzə Fətəli Axundov adına Azərbaycan Mədəniyyət Muzeyi, Tbilisi Petro Adamyan adına erməni, Heydər Əliyev adına Azərbaycan və Aleksandr Qriboyedov adına Rus Peşəkar Dövlət Dram Teatrlarının fəaliyyətinin dəstəklənməsi.

Teatrların dəstəklənməsi

A. Qriboyedov adına Rus Peşəkar Dövlət Dram Teatrı 2016-cı ildə silsilə aktivliklər həyata keçirdi: 118 tamaşa, o cümlədən 7 premyera keçirildi. Premyeraya 5000 tamaşaçı gəldi. Həmçinin regionlarda 7 səyyar tamaşa, xaricdə 2 qastrol keçirildi; 959 tamaşaçı gəldi.

Tbilisi Heydər Əliyev adına Azərbaycan və Tbilisi Petros Adamyan adına Erməni Peşəkar Dövlət Dram Teatrına gəldikdə isə Azərbaycan teatrları 2 tamaşa keçirdi, 5 premyera baş tutdu, tamaşaçıların sayı 400 nəfər təşkil etmişdir. Erməni teatrında isə 15 tamaşa 1 premyera təşkil edildi, region üzrə 7 qastrol həyata keçirildi. 9 kənddə səyyar tamaşalar keçirildi. Ümumi cəmdə 2272 tamaşaçı iştirak etdi.

Muzeylərin dəstəklənməsi

ÜHHŞ David Baazov adına Gürcüstan Yəhudiləri və Gürcü-Yəhudi Münasibətlərinin Tarixi Muzeyi. 2016-cı ildə aşağıdakı aktivliklər həyata keçirildi: elmi konfrans “Tbilisi-Qüds”, muzey fondlarının iinventarizasiyası və elektron versiyanın yaradılması, kitabxananın və muzeyin inventarla təmin edilməsi, XIX əsr mətbu materiallarında Gürcüstan yəhudilərinin tarixi

haqqında materialların araşdırılması və elektron versiyanın yaradılması. Ümumilikdə il ərzində 11 tədbir keçirildi.

ÜHHŞ Mirzə Fətəli Axundov adına Azərbaycan Milli Muzeyində 3 sərgi, 1 təqdimat, 3 görüş tədbiri keçirildi. **ÜHHŞ Smirnovla Muzeyində** inventarlaşma prosesi başa çatdırıldı.

Etnik azlıqların mədəni irsinin qorunması və populyarlaşdırılması

- Gürcüstanda mövcud alman mədəni irsinin inventarizasiyası başa çatdırıldı, xüsusən də: Tetridzğaro, Zalqa, Marneuli və Dmanisi bələdiyyələrində və Tbilisi şəhəri Didube rayonunda. Inventarizasiya nəticəsində 150-dək obyekt siyahıya alındı. Mədəni irsin hər bir obyektini üçün sahə və hesabaalma vərəqəsi hazırlandı. Bundan başqa, Gürcüstanın xəritəsi hazırlandı, hansında ki, yuxarı qeyd edilmiş inventarizasiya nəticəsində aşkarlanmış alman mədəni irsi obyektləri köçürüldü;
- Aşkarlanmış 150-ə qədər alman mədəni irsinə məxsus obyektlərə statusun verilməsi proseduru planlaşdırılır. 2016-cı ildə alman mədəni irsinə məxsus 40-a qədər obyektinə mədəni irsin daşınmaz abidə statusu verildi. O cümlədən Zalqa bələdiyyəsi, Trialeti kəndi, Xram SES küçəsində yerləşən Trialeti kilsəsinə də;
- Noraşeni məbədinin döşəməsinin təşkili məqsədilə layihə sənədləri hazırlandı. Noraşeni kilsəsinin reabilitasiya mərhələsi başa çatdırıldı. 2016-cı ildə Gürcüstan Tarixi Abidələrin Mühafizəsi və Qorunması Fondunun maliyyə dəstəyi ilə Noraşeni Ana Məryəm məbədinin reabilitasiya mərhələsi həyata keçirildi.

Etnik azlıqların mədəniyyətlərinin dəstəklənməsi

Etnik azlıqların mədəni identikliyinə qorunub saxlanması məqsədilə “Etnik azlıqların dəstəklənməsi” prioriteti çərçivəsində mədəniyyət sahəsində fəaliyyət göstərən etnik azlıq nümayəndələrinin yaradıcılığını əks etdirən sərgilərin, nəşrlərin, tamaşaların, axşamların və başqa mədəni tədbirlərin dəstəklənməsi davam etdirildi.

Gürcüstan Mədəniyyət və Abidələrin Mühafizəsi Nazirliyinin dəstəyi ilə “Azərbaycan əllə toxunan xalçaçılıq ənənələrinin qorunması” layihəsi (ÜHHŞ Mirzə Fətəli Axundov adına Azərbaycan Mədəniyyət Muzeyi) həyata keçirildi. Layihə əllə toxunan xalçalarda Azərbaycan ənənələrinin qorunub saxlanması və inkişafını, xalçaçılıq texnologiyasının öyrənilməsi məqsədilə dərnlərin yaradılmasını nəzərdə tutur ki, burada xalça toxuyanlar gənclərə xalça və qobelenləri toxumağı öyrədirlər. Layihə çərçivəsində 6 pedaqoq işlə təmin olundu, 15 gənc hazırlıq keçdi, 25 uşaq isə mərkəz və regionlarda təhsil alır (Marneuli-Bolnisi-Tetridzğaro);

Etnik azlıqların mədəni identikliyinə qorunması məqsədilə aşağıdakı tədbirlər keçirildi:

- Mikael Tarıverdiyevin 85 illik yubileyinə həsr edilmiş konsert;

- QKHŞ “Qafqaz mozaikası” osetin yazıçı Qiorgi Bestautinin ikidilli gürcü-osetin toplusunu nəşr etdi;
- Rəşid Behbudovun 100 illik yubileyinə həsr edilmiş konsert;
- ÜHHŞ Çarkəz (Adigey) Mədəniyyət Mərkəzində “Çarkəzlər, abxazlar, osetinlər və gürcü –Qafqaz sivilizasiyasının kontekst dəstəklənməsi” –elmi sessiyası keçirildi;
- Batumidə məşhur ifaçı Polad Bülbül oğlunun musiqisi əsasında yaradılmış müasir balet “Xəmsə”nin nümayişi həyata keçirildi;
- E. Məcidovanın “Qafqaz caz festivalı” Gürcüstanda və Qafqazda məşhur yaradıcı qrupları və musiqiçiləri birləşdirdi. Bu istiqamətdə konsertlər keçirildi.
- Axalsixe şəhərində beynəlxalq xalça festivalı –Qafqazda xalçaların istehsal texnologiyası və tarixi ənənələrin birləşməsi, bölüşməsi, xalça istehsalçıları arasında əlaqələrin qurulması ilə bağlıdır.

Mədəniyyətlər arası dialoqun inkişaf etdirilməsi

Mədəniyyətlərarası dialoqun inkişaf etdirilməsi məqsədilə Mədəniyyət və Abidələrin Müdafiəsi Nazirliyi tərəfindən bir neçə layihə həyata keçirildi:

- **“Rəngarəng Gürcüstan”** layihəsi – həm Marneulidə, həm Axalkalakidə, həm də Ninodzmında və Bolnisdə mədəni tədbirlərin keçirilməsini, Gürcüstanda yaşayan gənc etnik azlıq nümayəndələrinin mədəni həyatda inteqrasiyasının dəstəklənməsini, gənclərin məlumatlandırılmasını və incəsənət təhsili səviyyəsinin yüksəldilməsini, yaradıcılıq qabiliyyətlərinin inkişaf etdirilməsini nəzərdə tuturdu. Layihə çərçivəsində Bolnisdə, Ninodzmında, Marneuli və Axalkalakidə mədəni tədbirləri keçirildi.
- **“Bütün mədəniyyətlər fərqli, lakin bərabərdirlər”** –layihəsi çərçivəsində Marneuli şəhəri və Ninodzmında şəhərində müxtəlif etnos nümayəndələrinin folklor ansambllarının konsertləri və rəsm müsabiqələri keçirildi. Tbilisidə qeyd olunmuş müsabiqə və konsertləri əks etdirən fotosərgi təşkil edildi.
- QKHŞ “Etnik mədəniyyət cəmiyyəti” klassik musiqi axşamı –**“Rəngarənglik bayramı”** həyata keçirdi. Layihə müəllifləri Gürcüstanın müxtəlif guşələrindən istedadlı gənclər seçdilər və Tbilisinin A. Xaçaturiani adına musiqi məktəbinin konsert salonunda axşam təşkil etdilər.
- QKHŞ İncəsənətin Dəstəklənməsi Mərkəzinin **“Afişalarda rəngarəng Gürcüstan”** layihəsi çərçivəsində eyni adlı kataloq hazırlanıb dərc olundu, afişalar çap edilib sərgiləndi.
- **“Serqo Paracanovun Tbilisi”** –Serqo Paracanov yaradıcılığını əks etdirən kataloqun dərc edilməsi. Kitabda tanınmış rejissorun və rəssamın həyat və yaradıcılığı ilə bağlı rəssamların və incəsənətşünasların baxışları öz əksini tapmışdır. Kataloqun təqdimatı Gürcüstan Milli Muzeyində və Kiyevdə -Dovjenko adına Milli Mərkəzdə keçirildi.

- “Demosi” ittifaqının təşəbbüsü ilə **“Başqa bir Gürcüstan harada var”** layihəsi işlənib hazırlandı. Layihənin məqsədi gürcü mahnılarının yeniyetmələr arasında populyarlaşdırmaqdan ibarət idi. Marneuli şəhərində gürcü mahnıları müsabiqə-festivalı “Başqa bir Gürcüstan harada var” keçirildi. Festival çərçivəsində, Kvemo Kartli regionunda yaşayan 6-17 yaş aralığında gürcü və başqa etnik azlıq nümayəndəsi yeniyetmələr gürcü akademik estrada mahnılarını ifa etdilər.
- **“Gürcülərlə osetinlərin dostluğu” layihəsi** –“Qafqaz mozaikası” Beynəlxalq Cəmiyyəti “Demarkasiya xəttində yerləşən kəndlərin əhalisi üçün sərginin təşkili və mədəni tədbirlərin keçirilməsi” layihəsini həyata keçirdi. Layihə çərçivəsində, Erqnetidə gürcü-osetin münasibətlərini əks etdirən fotomüsabiqə, eləcə də gürcü və osetin rəssamlarının əsərlərinin sərgisi təşkil edildi, konsert keçirildi.
- Gürcü xoreoqrafiyasının himayəçisi Omar Xubayevin yubiley və yaradıcılıq gecəsi keçirildi.

Hesabat dövrü ərzində Mədəniyyət və Abidələrin Müdafiəsi Nazirliyi Pankisi dərəsində aşağıdakı tədbirləri həyata keçirdi:

- “Bizim xalq -vaynaxlar” –layihəsi çərçivəsində Pankisi və Coğoloda təşkilatçılar tərəfindən seçilmiş yaradıcı qruplar tərəfindən Tbilisidə, Kote Marcanişvili adına Dövlət Dram Teatrında sərgi və konsert keçirildi.
- “Pankisidə Qafqaz mədəniyyəti festivalı” –layihənin əsas məqsədini vaynax mədəniyyətinin yayılması və dəstəklənməsi təşkil edirdi.
- “Milli azlıqların mədəni irsinin populyarlaşdırılması” –Tuşeti və Pankisi dərəsində mühüm problemlərin həll edilməsinə dəstəyin göstərilməsi, vaynax mədəniyyətinin populyarlaşdırılması; tuşların və vaynaxların iştirakı ilə birgə folklor konserti keçirildi.
- 2016-cı il mayın 21-də Duisi kəndində Rəngarənglik günü qeyd edildi. Müxtəlif növ tədbirlər keçirildi. Muzey eksponatlarının və ənənəvi əl işi əşyalarının sərgisi təşkil edildi. Bağater Arabulinin kitabı “Xevsur saqası”nın təqdimatı, yerli folklor ansambllarının və ÜHHŞ Qori Q.Eristavi adına Peşəkar Dram Teatrının aktyorlarının iştirakı ilə bayram konserti keçirildi;
- “Pankisi dərəsi və kist rəqsinin himayədarı” –qeyd edilmiş ad altında albom ərsəyə çıxarıldı, hansı ki, yerli rəqslərin, ənənələrin qorunub-saxlanmasına, aşkarlanmasına və populyarlaşdırılmasına xidmət edir.
- “Foto-məktəb” yerli uşaqların foto-sənətə yiyələnməsini nəzərdə tutur. Layihənin sonunda yekun foto-sərgi keçirildi.
- “Vaynax incəsənəti” albomunun dərc olunması –kataloqda vaynax incəsənət nümunələri, vaynax ənənəvi mədəniyyəti, tətbiqi-dekorativ incəsənət, qədimi sənət texnologiyaları və ustalıq haqqında məlumatlar öz əksini tapmışdır;
- Vaynax uşaq nağılları gürcü dilində nəşr olunmaq üçün hazırlandı, hansı ki, qədim vaynax nağıllarının, ənənələrinin və məişət mədəniyyətinin populyarlaşdırılmasına xidmət edir.

- ÜHHŞ Nodar Dumbadze adına Gənc Tamaşaçılar Teatrının Pankisi kəndlərinə (Duisi, Omalo, Coğolo) qastrolları təşkil olundu;
- ÜHHŞ “Kölgələr teatrının” Duisi kəndinə qastrolu (tamaşa “Dörd fəsil”);
- Uşaq folklor ansamblı “Siin Siqla” səhnə kostyumları və texniki avadanlıqla təchiz edildi.

Samsxe-Cavaxeti dövlət qəyyumu-qubernatoru administrasiyası etnik azlıqların mədəniyyətinin və identikliyinə qorunmasını dəstəkləyən tədbirlərdə aktiv surətdə iştirak edir. Etnik azlıqların kompakt məskunlaşdığı administrasiya vahidlərində klub müəssisələri funksiya göstərir. Burada mahnı və rəqs ansambları da yaradılmışdır. Axalkalaki və Ninodzmindada həmçinin musiqi və rəssamlıq məktəbləri aktiv fəaliyyət göstərirlər. Bununla yanaşı, mədəni ənənələrin qorunması məqsədilə yerli büdcə əsasında müxtəlif mədəni obyektlərə maliyyə dəstəyinin göstərilməsi və mədəni tədbirlərin maliyyələşdirilməsi həyata keçirilir. Samsxe-Cavaxetinin 7 bələdiyyəsində 183 mədəni müəssisə, eləcə də 11 rəssamlıq və musiqi məktəbi fəaliyyət göstərir.

Kaxeti regionunda dövlət qəyyumu-qubernatoru administrasiyası tərəfindən həyata keçirilmiş işlər:

Kaxeti regionu bələdiyyələrinin yerli büdcəsi ilə etnik azlıqların məskunlaşdığı kəndlərdə müxtəlif infrastruktur layihələri maliyyələşdirildi. Layihənin yekun dəyəri 450 000 ləri təşkil etdi. Həmçinin bələdiyyələrin sosial yardım proqramının müxtəlif maddələri üzrə 150 000 lərdən artıq məbləğ verildi. Kaxeti regionunda il ərzində 35-ə qədər müxtəlif mədəni tədbirlər keçirildi.

Hesabat dövrü ərzində kənd kitabxanalarında (Coğolo, Aşağı Xalatzani) kitab fondunun Bələdiyyə-Mərkəzi Kitabxananın Kitab fondu hesabına zənginləşdirilməsi həyata keçirildi, Duisi kənd kitabxanasının isə statusu bərpa edildi.

- Pankisi etnoqrafiya muzeyinə əsasən yerli əhəlinin ianələri hesabına 15 muzey eksponatı əlavə edildi;
- Dəmirçi dəzgahı almaq üçün bələdiyyə büdcəsindən məbləğ ayrıldı;
- Axmeta bələdiyyəsi incəsənət-maarif məktəbi bazasında Coğolo kəndində incəsənət-maarif məktəbin filialı açıldı. Xüsusilə, tətbiqi incəsənət dərniyi açıldı və burda 27 uşaq dərs alır;
- Pankisi dərəsində, xüsusən, Duisidə bir musiqi məktəbi fəaliyyət göstərir (7 uşaq qəbul edilib, iki işçi işlə təmin olunub).

2016-cı il ərzində Gürcüstan **Cəzaçəkmə və Probasiya Nazirliyinin Penitensiar İdarəsində** aktiv surətdə müxtəlif mədəni-maarif və idman tədbirləri keçirilirdi. Tədbirlərdə etnik azlıq nümayəndəsi olan məhkumlar aktiv şəkildə iştirak edirdilər. Əldə edilmiş təcrübəyə əsasən, hesabat dövrü ərzində penitensiar idarələrdə ayda iki dəfə informasiya xarakterli görüşlər təşkil olunurdu.

Qeyd etmək lazımdır ki, hər bir penitensiar idarədə elə bir otaq var, harada ki, müxtəlif din nümayəndələri özlərinin ruhaniləri ilə görüşür və dini ayinlər yerinə yetirirlər. Həmçinin, N5

sayılı penitensiar müəssisədə müsəlman məhbus və məhkumlar üçün dini mərasimlərin yerinə yetirilməsi üçün xüsusi otaq fəaliyyət göstərir.

Gürcüstan Parlamenti Milli Kitabxanası tərəfindən görülmüş işlər

Hesabat dövründə Gürcüstan Parlamenti Milli Kitabxanası Barışıq və Vətəndaş Bərabərliyi Məsələləri üzrə Gürcüstan Dövlət Naziri Aparatı, Gürcüstan Xalq Müdafiəçisi Aparatı yanında Tolerantlıq Mərkəzi, Gürcüstanda yaşayan etnik azlıqların icmaları ilə aktiv əməkdaşlıq edirdi.

Tərəfdaş təşkilatlarla sıx əməkdaşlıq nəticəsində 2016-cı ildə Milli Kitabxanada 4 tədbir keçirildi. Onlar sırasında rəsm və foto sərgilər, konsertlər, kitab təqdimatları da yer almışdır. Milli Kitabxananın lüğət üzrə vahid bazasına Ukrayna-gürcü, abxaz-gürcü, rus-gürcü, erməni-gürcü və gürcü-osetin lüğətləri yerləşdirildi.

Yuxarıda qeyd edilmiş tədbirlərin başlıca məqsədi Gürcüstanda yaşayan etnik azlıqların mədəni irsinin, incəsənətin və ənənələrin populyarlaşdırılmasından ibarətdir.

Gürcüstan Parlamenti Milli Kitabxanası tərəfindən aşağıdakı tədbirlər həyata keçirildi:

- Serqo Paracanovun 92 illik yubileyinə həsr edilmiş tədbir; Yuri Meçitovun fotoları sərgiləndi.
- Azərbaycan poeziyası və musiqi axşamı;
- Gürcü və azərbaycanlı rəssamların əsərlərinin birgə sərgisi;
- Müvazinət layihəsi çərçivəsində Axalkalaki bələdiyyəsi Bavri kəndinin kütləvi məktəbində gürcü kitabxanası təşkil olundu.

Tbilisi şəhər bələdiyyəsi tərəfindən həyata keçirilmiş işlər

- 2016-cı il martın 7-də Tbilisi şəhər Meriyasının Mədəniyyət üzrə Şəhər Xidmətinin dəstəyi ilə Gürcüstan Milli Kitabxanasının sərgi salonunda təşkil olunmuş sərginin kataloqu dərc olundu, kataloqda gürcü və Azərbaycan rəssamlarının nümunələri təqdim olunmuşdur.
- Keçən il Tbilisoba bayramı çərçivəsində, hamamlar ərazisində Azərbaycan guşəsi təqdim edilmişdir ki, burada folklor ansambllarının, müğənnilərin və rəqqasların tamaşaları, milli mətbəx və şirniyyatların sərgisi təşkil olunmuşdur.
- Muştaidi bağında, Tbilisi meriyasının qeyri-kommersiya hüquqi şəxsi (QKHS) “Mədəniyyət tədbirləri mərkəzi”nin maliyyə dəstəyi və “Gürcüstan Qadınlar Şurası”nın təşkilatçılığı ilə “Xalqların dostluq tarixi” tədbiri keçirildi, hansı ki, Muştaidi bağının əsasının qoyulması tarixinə həsr olunmuşdur.

Tbilisi şəhər bələdiyyə meriyası Təhsil, İdman və Gənclərlə İş üzrə Şəhər Xidmətinin “Tbilisi gənclər mərkəzləri birliyi” QKHS-i “Vətəndaş Bərabərliyi və İnteqrasiyası üzrə Dövlət strategiyasının 2015-2020-ci illər üçün Fəaliyyət Planı” çərçivəsində “Dostluq Evi” layihəsini həyata keçirir ki, burda da əsas məqsəd Tbilisidə yaşayan etnik azlıq nümayəndələrinin

inteqrasiyasını dəstəkləməkdən ibarətdir. Hesabat dövrü ərzində “Dostluq Evi”ndə intensiv surətdə müxtəlif xarakterli tədbirlər və görüşlər təşkil edilirdi.

Batumi şəhər bələdiyyəsi tərəfindən həyata keçirilmiş işlər

Hesabat dövrü ərzində Batumi şəhər bələdiyyəsi tərəfindən yaradılmış QKHŞ “Batumi Mədəniyyət Mərkəzi ” nəzdində mövcud “Dostluq Evi”ndə etnik azlıq nümayəndələri ilə görüşlər keçirildi. Qeyd edilmiş görüşlərdə Batumi şəhər meriyası tərəfindən təhsil, səhiyyə, sosial və gender bərabərliyi mövzusunda planlaşdırılmış və həyata keçirilmiş proqramlar müzakirə edildi.

Gürcüstan İdman və Gənclərlə İş üzrə Nazirlik tərəfindən görülmüş işlər

Gürcüstanda yaşayan “**Etnik azlıqların inteqrasiyasının dəstəklənməsi proqramı**” ölkədə etnik azlıq nümayəndəsi olan gənclərin inkişafını, onlarda aktiv vətəndaşlıq ideyasının, dövlətçilik və sərbəst düşüncənin formalaşmasını dəstəkləyir. Bu istiqamətdə silsilə proqramlar və layihələr həyata keçirildi:

- Audio tamaşaların qoyulması və DVD disklərə yazılması prosesi davam etdirildi – Vaja Pşavelanın “Qonaq və ev sahibi” (gürcü, abxaz, osetin, Azərbaycan, rus dillərində); Akaki Seretelinin “Mürəbbi” (gürcü və abxaz dillərində); Şota Rustavelinin “Pələng dərisi geymiş pəhləvan” (gürcü, Azərbaycan, erməni dillərində). Qeyd edilmiş DVD disklər Gürcüstanın müxtəlif regionlarına paylanmışdır;
- 2016-cı ildə nazirlik tərəfindən “Gürcüstan mənim Vətənimdir” ədəbiyyat məcmusu yaradıldı, bunun vasitəsilə Gürcüstanda yaşayan etnik azlıq nümayəndələri sırasından poeziya istedadı ilə seçilən gənclər önə çıxarıldı; məcmu həmçinin Brayl şrifti ilə də dərc olundu;
- Alpinistlər düşərgəsi –“Çaoxidə ekspedisiya” – proqramı çərçivəsində Gürcüstanda yaşayan etnik azlıq nümayəndəsi olan gənclərin iştirakı ilə çadır düşərgəsi “Çauxi -2016” ekspedisiyası təşkil olundu. Ekspedisiyanın başlıca məqsədi sağlam həyat tərzinin populyarlaşdırılmasından ibarət idi. Düşərgədə azərbaycanlı və kist gənclər iştirakçı, gürcülər və ermənilər isə təşkilatçı idilər. Onlar ekspedisiyanın beş gününü bərabər şəkildə keçirdilər. Layihədə 20 gənc iştirak etdi;
- “Yay ekspedisiyası düşərgəsi” layihəsi Xvamli dağında həyata keçirildi. Layihə gənc etnik azlıq nümayəndələri və gürcü gəncləri arasında münasibətlərin dərinləşməsinə, yaxınlaşmasına və bir-birlərinin ənənələrinin tanınmasına yardım etdi. Arxeoloji düşərgənin müddəti bir aydır və burada hər il 50 gənc iştirak edir.
- Beynəlxalq qaçqınlar günü ilə əlaqədar Pankisi dərəsində idmanın 8 növü üzrə mədəni maarif və idman turnirləri təşkil olundu: voleybol, futbol, güləş, stolüstü tennis, qaçış, qol

gücü, at yarışı, dama (qızlar arasında). İdman və Gənclərlə İş üzrə nazir yenilənmiş cüdo salonunda məşq edən gəncə idman inventarı təqdim edildi;

- 2016-cı il ərzində Pankisi dərəsi Duisi kəndində yaşayan 150 gənc üçün cüdo üzrə idman təlimlərinin keçirilməsi davam etdirildi.
- İdman və Gənclərlə İş üzrə Nazirliyin ÜHHŞ “Uşaqlar və Gənclərin Milli Mərkəzi” məhdud imkanlı, məcburi köçkün və xüsusi ehtiyacları olan şəxslərin inteqrasiyası proqramları departamenti, “2016-cı il gənclər festivalı” çərçivəsində “Qoridə CYNC həftəsi” və “Pankisidə CYNC həftəsi” layihəsini həyata keçirirdi. Bu layihələr Çoğolo, Birkiani, Duisi, Axmeta, Qoridə, Şavşvebi, Xurvaleti, Karaleti, Tinisxidi, Skra, Variani, Berbuk və Verxvebi qəsəbələrində şagirdlərin, xüsusilə də məhdud imkanlı və xüsusi ehtiyacı olan şəxslərin, həmçinin etnik azlıq nümayəndələrinin qeyri-formal təhsil aktivliklərə cəlb edilməsi və onların cəmiyyətə inteqrasiyasının dəstəklənməsini, yeniyetmələr arasında vətəndaş şüurunun yüksəldilməsi, liderlik və qrup qabiliyyət-vərdişlərin formalaşmasını nəzərdə tuturdu. Altproqramlarda Pankisi dərəsi və Qori yaxınlığında yerləşən qəsəbələrdə yaşayan etnik azlıq nümayəndələri də iştirak edirdi. Layihədə 13-16 yaş aralığında 70 şagird iştirak etdi.

Cəzaçəkmə və Probasiya Nazirliyinin Penitensiar müəssisində olan bütün məhbusların etnik mənşələrindən asılı olmayaraq, mədəni və idman tədbirlərində iştirak etmək hüququna malikdir. 2016-cı ilin yanvar ayından bu günə qədər penitensiar müəssisədə 254 mədəni və 39 idman tədbiri keçirildi.

V. Avrointeqrasiya prosesi haqqında informasiya /maarifləndirmənin yüksəldilməsi kampaniyası

Dövlət Naziri Aparatı, Avropa və Avro-Atlantik strukturlarına inteqrasiya məsələlərində Dövlət Naziri Aparatı ilə əməkdaşlıq əsasında etnik azlıq nümayəndələri üçün Gürcüstanın avrointeqrasiya prosesi və bu nöqtəyi-nəzərdən əldə edilən faydalar haqqında informasiya kampaniyasını həyata keçirir:

- Avrointeqrasiya məsələləri ətrafında bir neçə görüş və müzakirələr keçirildi. Müzakirələrə etnik azlıqların məskunlaşdığı regionlarda da: Tbilisi, Kvemo Kartli (Marneuli, Dmanisi, Zalqa), Samsxe-Cavaxeti (Axalkalaki, Axalsixe, Ninodzminda), Kaxetidə (Pankisi dairəsi) müxtəlif hədəf qrupları ilə: tələbələr və yuxarı sinif şagirdləri, QHT nümayəndələri, fermerlər, eləcə də regional media nümayəndələri də daxil oldu.
- İl ərzində Gürcüstanın Avropa İttifaqına vizasız gediş-gəliş haqqında gürcü, abxaz, osetin, rus, erməni və Azərbaycan dillərində informasiya xarakterli materiallar hazırlandı.

İnformasiya xarakterli materiallar Samsxe-Cavaxeti, Kvemo Kartli və Kaxeti regionlarında erməni, Azərbaycan, rus və gürcü dillərində yayıldı.

- Hesabat dövründə Avrointeqrasiya mövzusu haqqında (DCFTA və beynəlxalq təhsil proqramları barəsində) abxaz, osetin, Azərbaycan və erməni dillərində informasiya xarakterli video çarxlar hazırlandı. Video çarxlar Dövlət Naziri Aparatının veb-səhifəsində və sosial şəbəkədə (Facebook) yerləşdirildi. Bununla yanaşı, etnik azlıqlar, diplomatik korpus, beynəlxalq təşkilatlar, yerli özünüidarə korpusu və qeyri-hökumət təşkilatlarının nümayəndələri üçün təqdimat keçirildi.
- Diyar administrasiyasının dəstəyi ilə Milli İmtahan Mərkəzinin, Daxili İşlər Nazirliyi Polisinin və ÜHHŞ David Ağmaşenebeli adına Milli Müdafiə Akademiyasının iştirakı ilə Axalsixe şəhəri və Marneuli şəhərində yerli gənclərlə informasiya xarakterli görüşlər keçirildi. Gənclər təhsil sistemində mövcud yeniliklərlə, o cümlədən avrointeqrasiya prosesinin təhsil sahəsində təklif etdiyi imkanlarla bağlı məlumatlandırıldılar.
- Eləcə də Kənd Təsərrüfatı Nazirliyinin nümayəndələrinin iştirakı ilə Kaxeti regionunda Avrointeqrasiya prosesində kənd təsərrüfatı istiqamətində ölkədə mövcud yeniliklər, xüsusilə də kənd təsərrüfatı kooperativlərinin inkişafı ilə bağlı müsbət dəyişikliklər barədə Saqarecoda yerli fermerlərlə görüş keçirildi.

VI. Barışıq və Vətəndaş Bərabərliyi Məsələləri üzrə Gürcüstan Dövlət Naziri Aparatı tərəfindən görülmüş işlər

Hesabat dövrü ərzində Dövlət Naziri Aparatı tərəfindən həyata keçirilmiş tədbirlər:

- Azərbaycan və erməni dili və ədəbiyyatı pedaqoqları üçün beynəlxalq ana dili gününü qeyd etmək üçün rəsmi qəbul təşkil olundu;
- Gürcüstan Parlamenti Milli Kitabxanasında çeçen və inquş xalqlarının sürgün olunmasının 72-ci il dönümünə həsr edilmiş gecə keçirildi. Tədbirdə müxtəlif elm sahələrinin nümayəndələri, ictimai xadimlər, Gürcüstan ali təhsil ocaqlarının tələbələri və Pankisi dərəsindən gəlmiş qonaqlar iştirak etdilər;
- Gürcüstanın müstəqillik gününə həsr edilmiş konsert keçirildi. Tədbirdə Tbilisidən, Samsxe-Cavaxetidən, Kvemo-Kartlidən, Şida Kartlidən və Kaxetidən gənclər iştirak edirdilər;
- Gürcüstan Parlamenti Milli Kitabxanasında Qafqaz xalqlarının mühacirəti gününə həsr edilmiş görüş keçirildi;
- Aparatın təşkilatçılığı ilə Qori və Batumi şəhərlərində multi-etnik incəsənət festivalı “Bir səma altında –mədəniyyətlər dialoqu” keçirildi, hansı ki, 2010-cu ildən bəri keçirilir və tədbirdə Gürcüstanda yaşayan etnik azlıqların istedadlı gəncləri iştirak edirlər. Festivalın təşkilatçılarıdır: Gürcüstan Mədəniyyət və Abidələrin Müdafiəsi, İdman və Gənclərlə İş üzrə Nazirlikləri və yerli özünüidarələr. Festival Gürcüstanın BMT Assosiasiyası tərəfindən dəstəklənir;

- Beynəlxalq toleranqlıq g n n  həsr edilmiŐ həftəlik  r qiv sində Tbilisi v  Samsxe-Cavaxeti regionunda gənc tələbələrlə Dövlət Naziri Aparatı mühazirə v  seminarlar keçirdilər. Həftəlik  r qiv sində Aparatın t şkilat ılıęı v  Gürcüstanın BMT Assosiasiyasının maliyyə dəstəyi ilə “Bizim rəngarəng Vətənimiz” foto müsabiqəsi keçirildi, müsabiqədə qalib g lmiŐ 13 iŐtirak ıya qiymətli hədiyyələr verildi. Həftəlik  r qiv sində Dövlət Nazirinin rəsmi qəbulu təşkil olundu. Q bula etnik azlıqların, diplomatik korpus, beynəlxalq təşkilatların, yerli  z n idar l rin və qeyri-hökumət təşkilatlarının nümayəndələri dəvət olunmuŐdur.
- Kvareli bələdiyyəsinin Tivi,  antliskuri v  Saruso kəndlərinin, eləcə də Telavi bələdiyyəsi Karacala kəndinin kütləvi məktəblərinin birinci sinif Őagirdl ri ilə, Axmeta bələdiyyəsi Kasrisdęali kütləvi məktəbin Őagirdl ri ilə g r Ől r keçirildi. Aparat iŐ il ri uŐaqları folklor-yaradıcı xarakterli uŐaq ədəbiyyatı ilə tanıŐ etdilər. Gürcüstanın BMT Assosiasiyasının dəstəyi ilə məktəb kitabxanalarına kitablar, müəllimlərə isə kargüzarlıq  Őyaları toplusu hədiyyə edildi.
- İl  rzində BarıŐıq v  V t ndaŐ Bərabərliyi Məsələləri  zr  Gürcüstan Dövlət Naziri Aparatı Gürcüstanda yaŐayan etnik və dini azlıq nümayəndələrini –həm əhalini, həm də diplomatik korpusu –milli və dini bayramlar münasibətilə təbrik etmiŐdi.

VII. Beynəlxalq öhdəliklərin yerinə yetirilməsi

Gürcüstan müxtəlif beynəlxalq alətlər  r qiv sində, etnik azlıqların m dafiası nöqtəyi-nəzərdən aŐaęıdaki beynəlxalq öhdəlikləri yerinə yetirir:

- İrqi diskriminasiyanın aradan qaldırılması komitəsinə (CERD) diskriminasiyanın aradan qaldırılması haqqında konvensiyanın yerinə yetirilməsi üzrə hesabat təqdim edildi. Hesabatın müzakirəsi isə 2016-cı il 1 və 2 may tarixlərində keçirildi;
- Seçicilər Komitəsi ötən ilin yanvarında Gürcüstan tərəfindən Milli azlıqların m dafiası üzrə  r qiv  konvensiyanın yerinə yetirilməsi haqqında ikinci dövri hesabatı dərc etdi.

Qeyd edilmiŐ hesabatlarda dövlət tərəfindən əldə edilmiŐ tərəqqi və həmçinin etnik azlıqların hüquqlarının m dafiası v  v t ndaŐ inteqrasiyası istiqamətində  aęırıŐlar  z əksini tapmıŐdır.

2016-cı ilin Fəaliyyət Planının həyata keçirilməsi prosesində Dövlət Naziri Aparatı mülki sektorla, beynəlxalq təşkilatlarla, ölkəyə akkreditə edilmiŐ diplomatik korpusla, yerli və beynəlxalq ekspertlərlə, Xalq M dafiası Aparatı yanında Milli Azlıqlar Őurası ilə aktiv surətdə  m kdaŐlıq edirdi. Bundan baŐqa, Dövlət Naziri Aparatı etnik azlıqların kompakt m skunlaŐıęı regionların əhalisi, yerli  z n idar l r və qeyri-hökumət təşkilatlarının nümayəndələri ilə daimi əlaqədə idi. Eyni zamanda Dövlət Naziri nümayəndələri etnik azlıqların m skunlaŐıęı regionlarda Aparatın Kvemo Kartli v  Samsxe-Cavaxeti regionları üzrə iŐini koordinasiya edirdilər.

2016-cı ildə Fəaliyyət Planı ilə nəzərdə tutulmuş aktivliklərin, tədbirlərin və layihələrin həyata keçirilməsi məqsədilə Dövlət Naziri Aparatı ABŞ-ın Beynəlxalq İnkişaf Agentliyinə (USAID) və Gürcüstan BMT Assosiasiyasına (UNAG) “Tolerantlıq, vətəndaş təfəkkürü və inteqrasiyanın dəstəklənməsi proqramı” çərçivəsində dəstək göstərirdi.